

ACTA AGRARIA DEBRECENIENSISFőszerkesztő/Editor-in-chief: **JÁVOR ANDRÁS**

Szerkesztő Bizottság/Editorial Board

Blaskó Lajos (talajjavítás, talajvédelem/soil amelioration, soil preservation)
Dobránszki Judit (biotechnológia, genetika/biotechnology, genetics)
Gundel János (takarmányozás, állattenyésztés/nutrition, animal breeding)
Hodossi Sándor (kertészet/horticulture)
Holb Imre (növényvédelem/plant protection)
Jávor András (állattenyésztés, genetika/animal husbandry, genetics)
Kovács Béla (élelmiszertudomány/food sciences)
Kövics György (növényvédelem/plant protection)
Loch Jakab (kémia/chemistry)
Nagy János (földhasználat/land use)
Pepó Péter (növénytermesztés/crop production)
Tamás János (környezetvédelem, vízgazdálkodás/environmental protection, water management)

Nemzetközi Tudományos Tanácsadó Testület/International Scientific Advisory Board

Bernad Bodson, Gembloux
Miklós Csép, Nagyvárad
Cornel Domuta, Nagyvárad
André Falisse, Gembloux
Andrew U. Frank, Bécs
Peter Gregory, Reading
Csaba Gyuricza, Kaposvár
Péter Horn, Kaposvár
Zoltán Király, Budapest
Vlado Kovačević, Eszék
István Láng, Budapest
Mark S. McCaffrey, Kisbágyon
Dávid Mezőszentgyörgyi, Kaposvár
Juliana Molnarova, Nyitra
Miklós Neményi, Mosonmagyaróvár
Reinhard Neugschwandtner, Bécs
Vladimir Pačuta, Nyitra
János Papp, Budapest
Goetz M. Richter, Rothamsted
János Schmidt, Mosonmagyaróvár
Jasna Sostarič, Eszék
J. Rod Summerfield, Reading
Ferenc Szabó, Keszthely
László Varga, Gödöllő
Viktor Vergunov, Kijev
György Várallyay, Budapest
Jeremy Woods, London

TARTALOM

	Oldal		Oldal
A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN	5	<i>Tenk Antal</i> : Újabb adalékok mezőgazdaságunk szerkezeti és ágazati kapcsolattorzulásához	45
ELŐSZÓ	11	<i>Vizdák Károly</i> : Gondolatok a Debreceni Üzemtani Iskoláról – Korreferátum “A tudomány szolgálatában” c., az ünnepi tudományos ülésre megjelent könyvhöz	47
BEVEZETÉS	13	ÍRÁSBAN KÜLDÖTT KORREFERÁTUMOK	49
NEMESSÁLYI ZSOLT TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA – KIEMELÉSEK	17	<i>Lengyel Lajos</i> : Néhány tapasztalat a tudás és hasznosításának agrárinnovációban betöltött szerepéről	51
NEMESSÁLYI ZSOLT PUBLIKÁCIÓI ÉS TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI AZ MTA MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRA ALAPJÁN – KIEMELÉSEK	19	<i>Horváth József</i> : A becsléstan oktatásának gyakorlati és tudományos jelentősége a gazdasági agrármérnök képzésben	53
KORREFERÁTUMOK	23	<i>Szabó Bernadett</i> : Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. kutatásról	55
<i>Babinszky László</i> : A melléktermékek felhasználásának jelentősége a takarmányozásban	25	<i>Oláh Judit</i> : Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. kutatásról	57
<i>Brückner Huba</i> : Nemessályi Zsolt – Egy elkötelezett Fulbrightos	27	<i>Kühnel Ágnes – Maier Petra</i> : Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. témához	59
<i>Borsos János</i> : A tudomány szolgálatában – Ökonómiai felfogás a tudomány szolgálatában	29	<i>Czinege István</i> : Egy el nem hangzott korreferátum	61
<i>Kalmár Sándor</i> : „Korszerű takarmánygazdálkodás” a modern klasszikus	31	KÖSZÖNTÉSEK	63
<i>Kapronczai István</i> : Egy meg nem jelent cikk margójára – Nemessályi Zsolt 70 éves	33	<i>Popp József</i> : Nemessályi Zsolt 70 éves	65
<i>Loch Jakab</i> : Munkatársam volt – Dr. Nemessályi Zsolt 70. születésnapjára	35	<i>Csete László</i> : A tudás átadás és gyarapítás szolgája – Nemessályi Zsolt	67
<i>Mészáros Sándor</i> : Beszélhetünk-e egy nyelven a hatékonyságról? – Gondolatok Nemessályi Zsolt 70. születésnapja alkalmából	37	<i>Dimény Imre – Szűcs István</i> : Születésnap köszöntő	69
<i>Popp József</i> : A tudományos teljesítmény értékelése a Magyar Tudományos Akadémián	39	<i>Stanley R. Johnson</i> : Congratulations on your 70 th birthday	71
<i>Sárvári Mihály</i> : A tudomány szolgálatában – 70 éves prof. dr. Nemessályi Zsolt egyetemi tanár, az MTA DAB alelnöke	41	<i>Szabó Bernadett</i> : Köszönet – a 70. születésnapod margójára	73
<i>Szabó Gábor</i> : A „Magvető”	43	<i>Tenk Antal</i> : Vivat, crescat et floreat academia	75
		ZÁRSZÓ	77

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

2014. október 31-én megjelent Nemessályi Zsolt 'A tudomány szolgálatában' c. könyve. A könyv életrajzi elemekkel tűzdelt tudományos életmű, Nemessályi Zsolt professor emeritus, az MTA Debreceni Területi Bizottság alelnöke 70. születésnapjára készült. A könyv kiadója a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kara.

A Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kara és az MTA Debreceni Területi Bizottsága 2014. november 4-én a Magyar Tudomány Ünnepe tudományos ülést rendezett a megjelent könyv bemutatójával egybekötve, a Debreceni Egyetem, Böszörményi úti Campusán. A programot a rendezvény nyomtatott meghívója mutatja.

A megnyitót, Pető Károly dékán akadályoztatása miatt, Popp József tudományos dékánhelyettes, a DI vezetője tartotta, ismertetve benne Nemessályi Zsolt rövid tudományos életrajzát, köszöntőjét és átadta az Ihrig Károly Doktori Iskola 2. sorszámú Arany fokozatú Emlékérmét.

A DEBRECENI EGYETEM GAZDASÁGTUDOMÁNYI KARA ÉS AZ MTA DEBRECENI TERÜLETI BIZOTTSÁGA
tisztelttel meghívja Önt
2014. november 4-én (kedden) 10:30-ra

„A tudomány szolgálatában”
című rendezvényre, és a Magyar Tudomány Ünnepe megjelenő könyv bemutatójára

Az Ünnepi Tudományos Ülés helye:
Debreceni Egyetem, Böszörményi úti Campus, Debrecen, Böszörményi út 138
„A” épület: Nagytanácsterem

Program

10:30 **Regisztráció**
11:00 **Megnyitó:** Pető Károly dékán
11:10 **Könyvbemutató:** Nábrádi András rektorhelyettes
11:30 **Korreferátumok:**
Babinszky László: A melléktermékek felhasználásának jelentősége a takarmányozásban
Brückner Huba: Egy elkötelezett Fulbrightos
Borsos János: Ökonómiai felfogás a tudomány szolgálatában
Kalmár Sándor: „Korszerű takarmánygazdálkodás” a modern klasszikus
Kapronczai István: Egy meg nem jelent cikk
Loch Jakab: Munkatársam volt
Mészáros Sándor: Beszélhetünk-e egy nyelven a hatékonyságról?
Popp József: A tudományos teljesítmény értékelése a Magyar Tudományos Akadémián
Sárvári Mihály: Tudomány és gyakorlat az Észak-Alföldi Régió Mezőgazdaságában
Szabó Gábor: A Magvető
Tenk Antal: Újabb adalékok mezőgazdaságunk szerkezeti és ágazati kapcsolattorzulásához
Vizdák Károly: Gondolatok a Debreceni Üzemtani Iskoláról
13:00 **Zárszó:** Gergely Pál akadémikus, a DAB elnöke
13:30 **Pohárköszöntő:** Nemessályi Zsolt 70. születésnapjára

A köszöntő és az állófogadás helyszíne: kollégiumi VIP ebédlő

A részvételi szándékát szíveskedjék október 30-ig visszajelezni
az alábbi e-mail címen vagy telefonszámon:
e-mail: orsolya.foldesi@agr.unideb.hu
telefon: 06/52-526-911

Meghívó képe

Az Ünnepi Tudományos Ülés résztvevői

Az Ünnepi Tudományos Ülés résztvevői

Az Ünnepi Tudományos Ülés elnöksége

Prof. Dr. Popp József tudományos dékánhelyettes köszöntőjét tartja

Popp József az Ihrig Károly Doktori Iskola vezetője átadja Nemessályi Zsoltnak az Arany fokozatú Emlékérmét

Az Ihrig Károly Doktori Iskola 2. sorszámú Arany fokozatú Emlékérme

Könyvismertető röviden Nábrádi András prezentációjából.

Prof. Dr. Nábrádi András rektorhelyettes bemutatja „A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN” c. könyvet

A könyv 351 oldal, 35 042 szó,
285 439 karakter (szóközökkel),
703 gramm,
70 év szakmai története és életút,
MTMT-vel fűszerezve.

Lektorált, ISBN számmal (987-963-473-738-4)
ellátott, összefoglaló tudományos mű
az MTMT szerint.

ELŐSZÓ

Kedves Olvasó!

Nemessályi professzor megkért, hogy írjak előszót könyvéhez. No, de mi is az előszó? „*Rövid bevezetés a mű elején, melyben a szerző a mű céljáról, megírásának, kiadásának körülményeiről ad tájékoztatást*“, írja a lexikon.

Nos, én nem vagyok a könyv szerzője, így nem köt formai előírás, szabadon szárnyalhatnak gondolataim Nemessályi Zsoltról, tevékenységéről, munkásságáról, személyes élményeiről, amit vele,- és időnként családjával tölthettem 36 éven át 1978-tól napjainkig.

Mit is lehetne címszavakban írni szakmai életútjáról, teljesítményéről? Agrármérnök, aki egy szatmári szövetkezetet kihúzott a bajból, mégis átnyergelt Fábriánházáról Debrecenbe és „félpénzért“ az oktatói pályát választotta. Később az egyetemen lett vezérkari ember, főigazgató, rektorhelyettes, doktori programvezető, szenátus elnöke, tanszékvezető, professzor, majd másokkal és magával megalkudva professzor emeritus és aktív nyugdíjas. Feleségével két fiúgyermeket neveltek fel, miközben ezeket oktatott a Debreceni Üzemtani Iskola tanaira, számos OTDK-s, egyetemi doktori, CSc, és PhD fokozatot elért tanítvánnyal büszkélkedhet. Közgazdasági doktori programot alapított, könyveket írt, szakkönyvet fordított, szerkesztett, az MTA DAB-ban is maradandó értéket mutatott fel.

Ezek a címszavas száraz tények, de **milyen ember is Nemessályi professzor?** Amikor 1978-ban, mint TDK-s hallgatót hozzá sodort az élet, először féltém tőle. Miért? Mert nagyon következetes és szigorú volt. Be kellett ülnöm egyes óráira, a TDK munkámról szoros határidőre rendre be kellett számolnom, nem viselte a hanyagságot, precízen mindent számon tartott, nem is emlékszem, hogy másról beszélünk-e, mint a szakmáról. Elvárásaiban a következetesség, a célirányosság, egyfajta konokság a jellemző mind a mai napig. Egyéb-

ként a professzor ilyen volt mindegyik egyetemi vezetői poszton. Szigorú, következetes, eredménycentrikus. Talán e miatt is sokan tartottak tőle, nem volt rá jellemző a „bratyizás“. Emlékszem a heti-havi értekezletekre, a beszámoltatásokra, ami akkor nem mindig esett jól. Hallgatókkal szemben is rendkívül következetes volt. Előadásaira naprakészen felkészült, igényes, érthető, hasznos és tanulható volt, amit a diákoknak átadott. Szerették is, pedig a vizsgákon nem ismert pardont.

Nemessályi professzor kétszer is tudományos vezetőm volt. Először a dr. univ., majd később a kandidátusi munkámat irányította. Zsolt itt sem hazudtolta meg korábbi mivoltát. Következétesen, de már szerető barátsággal egyengette tudományos életutamat. Édesapám korán elment közülünk, akkor Zsolt egy kicsit átvette az apa szerepet, amire mind a mai napig hálásan emlékszem vissza. De milyen volt a professzor a magánéletben? Keveseknek adatott meg, hogy valamelyest ezzel is megismerkedjenek! 1992-ben hat hétig feleségemmel együtt az USA-ban voltunk, ott ahol korábban Fulbright ösztöndíjasként tevékenykedett. Az együtt töltött napok során tudatosult bennem, hogy Zsolt nem ugyanaz az ember a katedrán, mint a magánéletben! Szereti a zenét, dzsesszlemezeket is gyűjtött, tud humoros lenni, történelmi és kulturális ismeretei messze az átlag fölöttiek. Szervezőkészsége fantasztikus, csodálatra méltó kapcsolatteremtő képessége is. Mit írjak még? Majával, feleségével is egy életre szóló kapcsolat alakult családjaink között, gyermekei közül Ákos TDK-s hallgatóm volt, szemüveget pedig csak Szabolcs boltjában veszek!

Kedves Zsolt! Előszót kértél, én pedig gondolataimat írtam le.

Debrecen, 2014. október 31.

Prof. Dr. Nábrádi András
rektorhelyettes

BEVEZETÉS

Hamarosan 70 éves leszek. Másokhoz hasonlóan úgy döntöttem, rendszerezem életrajzom dokumentumait, összegyűjtöm és közreadom szakmai, oktatói, kutatói, tudományos tevékenységem fontosabb bizonyítékait.

Nem volt nehéz dolgom, mert nagyapámtól is azt tanultam, „rend a lelke mindennek”.

Az egyetemi munka, az oktatás a kutatás, a tudományos tevékenységek a nyilvánosság előtt játszódnak. Sokszor kellett, leírni életem állomásainak fontosabb szakaszait, frissíteni, újítani, kiegészíteni, karbantartani oktatói és tudományos munkám dokumentációit, adattárát. Ezekből ollóztam és szerkesztettem könyvem anyagát.

Szakmai pályám elején, az egyetem elvégzését követően öt éven át gyakoroltam a gazdálkodást Fábiánházán a Kossuth Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben. Életemnek ezt a boldog időszakát nem részletezem a könyvben, ha lesz még erőm, későbbre tartogatom emlékeim papírra vetését. Itt kötöttem házasságot, itt születtek gyerekeink, itt adatott meg számom-

ra, hogy fiatalon vezetője lehettem egy közel 3000 hektáros gazdaságnak.

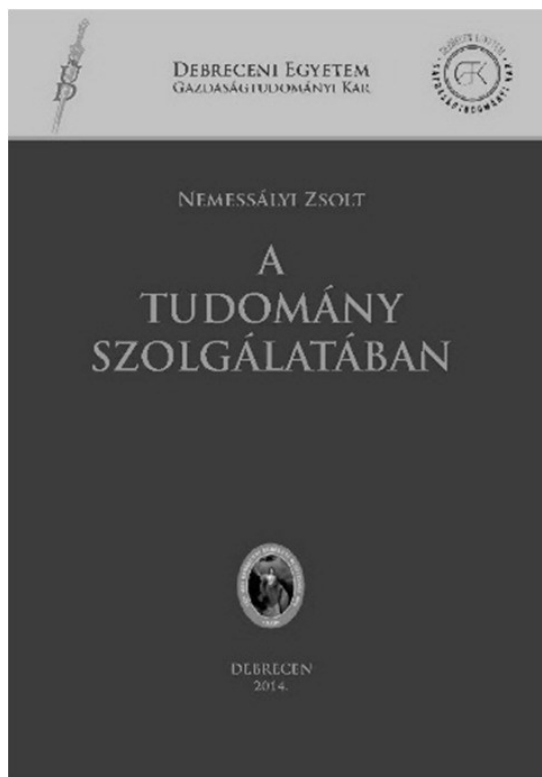
Itt gyakorolhattam az önálló vállalati gazdálkodásról tanultakat, a tervezést, a szervezést, az irányítást, a vezetést, a termelési szerkezet formálását, a gazdálkodás elemzését. A fő gazdasági cél a szövetkezet tagjainak, a falu lakóinak foglalkoztatása volt, a lehető legnagyobb jövedelem elérésével.

Az itt szerzett öt éves szakmai gyakorlat és tapasztalat adta számomra a biztonságot egyetemi oktatóként és kutatóként is tudományos pályafutásom során.

A könyv első része életrajzom dokumentumait foglalja magában. A könyv második, nagyobbik felében publikációim, tudományos közleményeim találhatóak. Az MTA Magyar Tudományos Művek Tárát használtam alapnak. Ezt a listát bővítettem helyenként az általam fontosnak vélt írásaim teljes terjedelmű közlésével.

Unokáimnak ajánlom!
Nemessályi Zsolt

Könyborító képe

A KÖNYV TARTALOMJEGYZÉKE

Előszó	6
Bevezetés	8
Nemessályi Zsolt tevékenységének összefoglalása	9
Szakmai életrajz	14
Végzettség, tudományos minősítés	15
Munkahelyek, beosztások	26
Szakmai gyakorlat	29
Oktatói tevékenység	32
Tudományos tevékenység	45
Kitüntetések, szakmai díjak, elismerések	88
Nemessályi Zsolt publikációi és tudományos közleményei	96
Zárszó helyett	345

NEMESSÁLYI ZSOLT TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA – KIEMELÉSEK

Nemessályi Zsolt a tudományos munkával korán eljegyezte magát, egyetemi hallgatóként TDK munkáival ért el sikereket. Egyetemi tanulmányait követően kitüntetéses diplomáit 5 éven át egy szatmári szövetkezet szakvezetőjeként a gyakorlatban kamatoztatta. A sorozatosan mérleghiányos gazdaság, vezetésével a térség egyik legjobb szövetkezetévé vált. Ekkor végezte optimalizálással alapozott takarmányozási kísérleteit egyetemi doktori értekezéséhez. Egyetemi doktori értekezését 1974-ben védte meg. 1972. november 1. óta tagja a DATE Vállalatgazdaságtani Tanszékének.

Saját tudományos munkája ebben az időben elsősorban a mezőgazdasági és élelmiszeripari, melléktermékek felhasználásának gazdasági kérdéseire irányultak. Ebben a témában készítette kandidátusi értekezését, amit 1980-ban védett meg az MTA-n. Feltárta a melléktermék-hasznosítás területeit, kidolgozta a melléktermékek határönköltségének, ökonomiai határainak számítására alkalmas módszereket, a melléktermékek költségcsökkentő és területmegtakarító értékének kimutatására alkalmas eljárást. Ezek a módszerek alkalmasak a különböző melléktermék-hasznosítási területek gazdasági és takarmányok ökonomiai értékelésére is. A kidolgozott eljárások segítségével meg-alapozottabb döntések hozhatók szállítási, feldolgozási, és beruházási területeken. Irányításával szerzett tudományos fokozatot Nábrádi András és Bai Attila is melléktermék-hasznosítási témakörökben. 1982-ben jelent meg a 'Melléktermékek hasznosítása' c. könyve.

A '80-as évek elején a Tanszékhez tartozó számítástechnikai laboratóriumot irányította. Önálló szoftverfejlesztő munkájának eredményeként kifejlesztésre került (dr. Nábrádi Andrásal közösen) az a takarmánygazdálkodást segítő számítógépes program rendszer (TAKNAPLÓ), amely alkalmas takarmányadagok összeállítására, takarmányfelhasználási tervek készítésére, takarmányozási napló vezetésére, a takarmányfelhasználás ökonomiai értékelésére. Számos állattenyésztési telepen került bevezetésre ez a rendszer, a takarmányozás tervezésére ma is használják az egyetemi hallgatók.

A '80-as évek második felére esik az a tudományos tevékenysége, amely a vállalati gazdaságtan alapfogalmainak rendszerezésre irányult. Ekkor dolgozta ki a gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszerét, amely 1988-ban a dr. Vadász László által szerkesztett egyetemi jegyzetben került először publikálásra.

1991-ben Fulbright ösztöndíjas az USA-ban. Ennek a tanulmányútnak a hozadéka a 'Farmgazdálkodás' c. könyv 1992-ben, amely a rendszerváltást követően az első és hosszú időn keresztül az egyedüli üzemtani jellegű mű a könyvpiacra. Az első olyan magyar nyelvű kiadvány Magyarországon, amelyből oktatók és hallgatók egyaránt tájékozódhattak az üzemtan amerikai ismeretanyagáról, agrárszakemberek pedig a farmok gazdálkodásáról és a magyar mezőgazdaság számára levonható tanulságokról.

1992-től 6 éven át tudományos rektorhelyettes. Kiváló tudományos szervező, legkiemelkedőbb tevékenységei közé tartozik az új rendszerű doktorképzés megszervezése a DATE-n. A doktori tanács elnökeként jelentős szerepe volt a programok előkészítésében, az 1993/94-es akkreditáltatásában és a doktoráltatás egyetemi rendszerének kialakításában. Nevéhez fűződik az agrárökonómiai (közgazdaságtudományi) doktori program elismertetése is.

„A mezőgazdasági vállalkozások és a vidékfejlesztés ökonomiája” című közgazdaságtudományi doktori program vezetőjeként országos elismertséget szerzett a kollektívának. Vezetése alatt 9 fő szerzett PhD fokozatot.

Közvetlen tanítványai –
Scientists ordinandis populum
(Nábrádi András prezentációjából)

- Prof. dr. Nábrádi András dr. Univ., CSc (1984, 1993)
- Dr. habil. Bai Attila PhD (1998)
- Dr. habil. Szabó Bernadett PhD (2003)
- Dr. habil. Oláh Judit PhD (2003)
- Dr. Buzás Ferenc Ede PhD (2004)
- Dr. habil. Horváth József PhD (2005)

Számos egyetemi, regionális és országos bizottságnak, testületnek volt tagja, vezetője. Az MTA különböző bizottságaiban játszott szerepe a legjelentősebb. 30 éve szolgálja a tudományt. 1984-től 16 évig volt titkára a DAB Mezőgazdasági Szakbizottságának, ezt követően 9 éven át (1999-től) lett elnöke a testületnek. Az MTA Debreceni Területi Bizottságának 2011-től második ciklusban alelnöke. Számos regionális, országos és nemzetközi tudományos konferencia, tanácskozás megszervezése fűződik a nevéhez, hagyományt teremtett a Tiszántúli Tudományos Napok egyetemi rendezvényeinek bevezetésével.

1994–1998 között tanszékvezetőként rövid idő alatt megteremtette a nyugodt alkotó légkör tárgyi feltételeit, pályázatokkal a kutatás pénzügyi forrásait a Vállalatgazdaságtani Tanszéken, általában javultak az oktatás és a kutatás előfeltételei. A Magyar Akkreditációs Bizottság 1996-ban a Tanszékot kiválóan minősítette. Fontos feladatának tartotta a hagyományok ápolását. 1997-ben megszervezte a Debreceni Üzemtani Iskola 40. éves ünnepsését, létrehozta a Debreceni Üzemtani Alapítványt.

1997-től Széchenyi Professzori Ösztöndíjas. Egyetemi tanárként tudományos igényességgel vett részt új szakok, szakirányok, tantárgyak kialakításában, nevéhez fűződik a Becsléstan és a Berendezkedéstan kialakítása, a Tervezés, Elemzés, Farm Business Management tananyagainak tudományos igényű fejlesztése. 2000-ben egyik szerkesztője és szerzője a 'Mezőgazdasági üzemtan I.' c. egyetemközi tankönyvnek.

Az állattenyésztési ágazatok területén végzett kutatásainak eredményeként kialakította, és rendszerezte az ágazatok elemzését, az ágazati oktatás felépítésének rendjét. A nemzetgazdasági jelentőség, az állattenyésztési ágazatok vállalati előnyei, hátrányai, a berendezkedés kérdései, a hozamokat és a ráfordításokat befolyásoló tényezők, a termelési érték és a termelési költség kalkulációs rendszere, a jövedelmezőség és a hatékonyság mutatói több szakkönyvben is felhasználásra kerültek.

Kutatásainak egy része az utóbbi időben a vidékfejlesztés tudományos megalapozásával kapcsolatos. Munkatársaival együtt kidolgozta a vidéki települések fejlettségének megítélésére irányuló mutatórendszert.

Nemessályi Zsolt tevékenységének kiemelkedő állomása volt 1998–1999-ben a Debreceni Egyetem közvetlen jogelődjének vezetése. A debreceni felsőoktatási intézmények integrációját készítette elő a Debreceni Egyetemi Szövetség Szenátusa. A Szenátus Elnökeként meghatározó szerepe volt az integrációban résztvevő egyetemek, főiskolák és kutatóintézetek kölcsönös előnyökön alapuló megegyezésének.

NEMESSÁLYI ZSOLT PUBLIKÁCIÓI ÉS TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI AZ MTA MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRA ALAPJÁN – KIEMELÉSEK

A könyv második, nagyobbik felében a szerző publikációi, tudományos közleményei találhatóak. Az MTA Magyar Tudományos Művek Tárárt használta alapnak. Ezt a listát bővítette helyenként az általa fontosnak vélt írások teljes terjedelmű közlésével.

Scientometria (MTMT 2014. nov. 3.)
(Nábrádi András prezentációjából)

- Saját közlemények száma: 186
- Idézetek száma: 183
- Független idézetek száma: 136
- Független idézetek száma: 47
- Összegzett impakt faktor: 0,103
- Összesen: 0,103

2. Nemessályi Zs.: A szakosított szarvasmarhatelepek takarmányfelhasználásának optimalizálása. pp. 1–150. 1974. Disszertáció/Egyetemi doktor/Tudományos. Kiadó neve: Debreceni Agrártudományi Egyetem Üzemtani Tanszék. Kiadás helye: Debrecen

17. Nemessályi Zs.: A melléktermékek felhasználásának ökonomiai és szervezési összefüggései a kérődzők takarmányozásában nagyüzemi feltételek között. Kandidátusi értekezés. MTA, Budapest. pp. 1–197. 1979. Disszertáció/Kandidátus/Tudományos. Kiadó neve: Magyar Tudományos Akadémia. Kiadás helye: Debrecen. Független idéző: 10 Összesen: 10

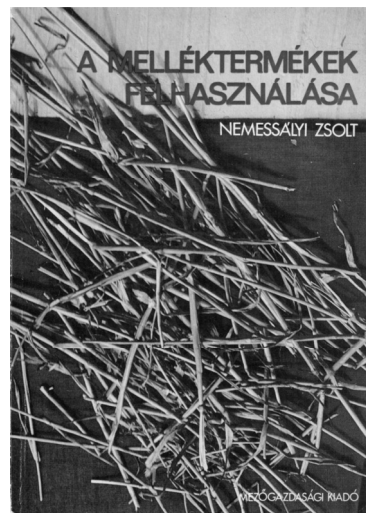
18. Nemessályi Zs.: A melléktermékek hasznosítása az állattartásban. [In: Gönczi I. (szerk.) A mezőgazdaság műszaki fejlesztésének gazdasági kérdései.] Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest. pp. 96–107. 1979. (ISBN:963 230 078 5). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos

19. Nemessályi Zs.: A melléktermékhasznosítás néhány ökonomiai kérdése hazánkban. Gazdálkodás XXIII:(6) pp. 17–24. 1979. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 4 Összesen: 4

25. Nemessályi Zs.: Mennyit ér a melléktermék? Magyar Mezőgazdaság 35:(22) p. 3. 1980. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 1 Összesen: 1

32. Nemessályi Zs.: A melléktermékek felhasználása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1 p. 1982. (ISBN:963 231 117 5). Könyv/Kézikönyv/Tudományos. Független idéző: 15 Összesen: 15

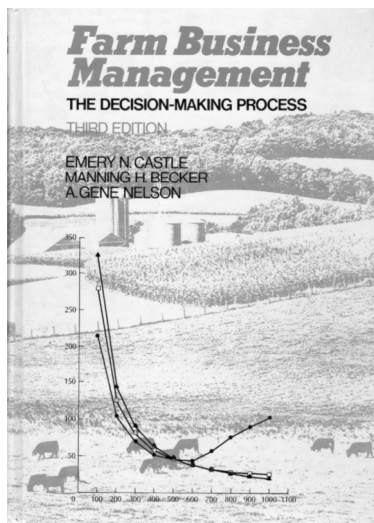
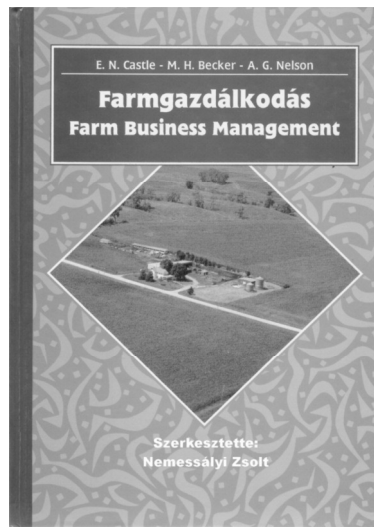
43. Nemessályi Zs.: Számítógép a takarmánygazdálkodásban. Debreceni Agrártudományi Egyetem Tudományos Közleményei – Studia Universitatis Scientiarum Agriculturae Debreceniensis. 24: pp. 45–57. 1984.

45. Nemessályi Zs.: A jegymegajánlás tapasztalatai. Felsőoktatási Szemle. XXXIV:(11) pp. 651–655. 1985. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos

53. Kiss G.–Nábrádi A.–Nemessályi Zs.: Gépesített takarmánygazdálkodás. Magyar Mezőgazdaság 1987: (11) p. 3. 1987. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 2 Összesen: 2

68. Nábrádi A.–Nemessályi Zs.: A korszerű takarmánygazdálkodás fontosabb feltételei. Debreceni Agrártudományi Egyetem Tudományos Közleményei – Studia Universitatis Scientiarum Agriculturae Debreceniensis. XXIX: pp. 39–51. 1989. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 1 Összesen: 1

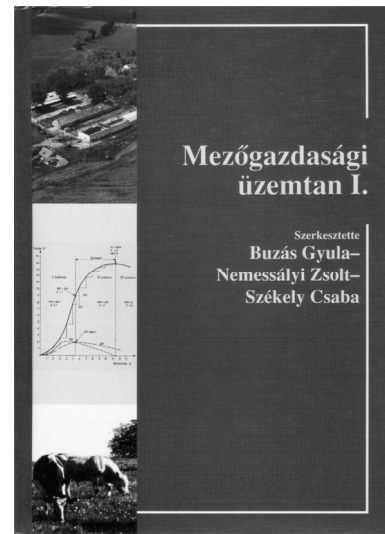
88. Nemessályi Zs. (szerk.): Farmgazdálkodás (Farm Business Management). Mezőgazda Kiadó, Budapest. 1992. E. N. Castle–M. H. Becker–A. G. Nelson szerzők könyvének magyar adaptálása. (ISBN: 963 81 6003 9). Könyv/Oktatási anyag/Oktatási. Független idéző: 15 Függő idéző: 3 Összesen: 18

89. Nemessályi Zs.: Előszó. [In: Nemessályi Zs. (szerk.) Farmgazdálkodás (Farm Business Management).] Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp. 17–18. 1992. (ISBN:963 81 6003 9). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos. E. N. Castle–M. H. Becker–A. G. Nelson szerzők könyvének magyar adaptálása.
91. Nemessályi Zs.–Szabó P. R.: A mezőgazdaság jövője. [In: Nemessályi Zs. (szerk.) Farmgazdálkodás (Farm Business Management).] Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp. 449–465. 1992. (ISBN:963 81 6003 9). Könyvrészlet/Oktatási anyag része/Oktatási. E. N. Castle–M. H. Becker–A. G. Nelson szerzők könyvének magyar adaptálása.

117. Nemessályi Zs.: A Debreceni Üzemtani Iskola. Gazdálkodás. XLI:(2) pp. 64–65. 1997. Folyóirat-cikk/Szakkikk/Tudományos

131. Buzás Gy.–Nemessályi Zs.–Székely Cs (szerk.): Mezőgazdasági üzemtan I. – A mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana és irányítása. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest. 462 p. 2000. (ISBN: 963 356 279 1). Könyv/Szakkönyv/Tudományos. Független idéző: 22 Függő idéző: 3 Összesen: 25

132. Nemessályi Zs.: A gazdálkodás elemzése. [In: Buzás Gy.–Nemessályi Zs.–Székely Cs. (szerk.) Mezőgazdasági üzemtan I. – A mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana és irányítása. 462 p.] Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest. 2000. pp. 329-339. (ISBN:963 356 279 1). Könyvrészlet/Nem besorolt/Oktatási

133. Nemessályi Zs.: A mezőgazdasági vállalkozások tervezésének sajátosságai. [In: Buzás Gy.–Nemessályi Zs.–Székely Cs. (szerk.) Mezőgazdasági üzemtan I. – A mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana és irányítása. 462 p.] Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest. pp. 317–328. 2000. (ISBN:963 356 279 1). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos

136. Nemessályi Zs.–Sárvári M. (szerk.): “Tudomány és gyakorlat az Észak-Alföldi Régió mezőgazdaságában” c. konferencia kiadványa. Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Területi Bizottsága, Debrecen. 1–141 p. 2000. (ISBN:963-7064-15-X). Könyv/Konferenciakötet/Tudományos. Független idéző: 1 Összesen: 1

151. Nemessályi Zs.–Nemessályi Á.: A gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszere. *Gazdálkodás XLVII:(3)* pp. 54–60. 2003. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 9 Összesen: 9
152. Nemessályi Zs.: Tanácskozás a tudományos publikációkról. *Gazdálkodás XLVII:(6)* pp. 1–3. 2003. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. Független idéző: 2 Összesen: 2
153. Nemessályi Zs.: Tudósjelöltek a mezőgazdaságban. *Agrártudományi Közlemények – Acta Agraria Debreceniensis* különszám: p. 5. 2003. Folyóiratcikk/Hozzászólás, helyreigazítás/Tudományos
156. Nemessályi Zs.: A vidékfejlesztés tudományos megalapozása. Felsőoktatási Kutatási és Fejlesztési Pályázat Zárójelentés (OM FKFP0412/2000). Debreceni Egyetem ATC AVK, Vállalatgazdaságtani Tanszék, Debrecen, 1–21. p. 2003. Egyéb/Nem besorolt/Tudományos. Kutatási jelentés (belső)
157. Nemessályi Zs.: Tudomány és politika a mezőgazdaságban. *Gazdálkodás XLVII:(1)* pp. 87–88. 2003. Folyóiratcikk/Összefoglaló cikk/Tudományos
168. Nemessályi Zs.: Jövedelem, jövedelmezőség, versenyképesség a hatékonyság rendszerében. [In: Jávor A. (szerk.) *A mezőgazdaság tőkeszükséglete és hatékonysága: Pfau Ernő professzor 70. születésnapja tiszteletére megrendezett tudományos ülés.*] 2005. május 26. 272 p. 2005. (ISBN:963-472-896-0).m Konferencia helye, ideje: Magyarország, 2005. 05. 26. Debrecen: Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum, pp. 199–208. 2005.
169. Nemessályi Zs.: A tudományos közélet és az agrárinnováció. [In: Jávor A.–Borsos J. (szerk.) *Az agrárinnovációtól a társadalmi aszimmetriáig: a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum által rendezett tudományos ülés.*] Debrecen, 2006. április 4. 359 p. Debreceni Egyetem, Debrecen. pp. 59–66. 2006. (ISBN:963927495X). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos
172. Nemessályi Zs.: A szerkezeti és ágazati kapcsolatorzulások a mezőgazdaságban. *Gazdálkodás 51:(20)* pp. 58–63. 2007. Link(ek): REAL. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos. különkiadás
176. Nemessályi Zs.: Tudományos töredékek Helmecci Balázs professzor úr 80. születésnapjára. [In: Jávor A.–Fürjné Rádi K. (szerk.) *A láthatatlan világ látható jelentőségei – mikrobiológia a mezőgazdaság szolgálatában.*] Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum, Debrecen. pp. 29–41. 2008. (ISBN 978-963-9732-30-8). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos
185. Nemessályi Zs.: Az egyetemi integráció. [In: Loch J. (szerk.) *40 éves a debreceni egyetemi agrárképzés: A Debreceni Agrártudományi Egyetem és a Mezőgazdaságtudományi Kar alapításának 40. évfordulójára 1970–2010.*] Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Debrecen. pp. 39–45. 2010. (ISBN:978-963-9732-97-1). Könyvrészlet/Szaktanulmány/Tudományos
187. Nemessályi Zs.: A magyar mezőgazdaság aranytartaleka. *Gazdálkodás folyóiratban nem fogadott cikk.* 2012. Folyóiratcikk/Szakcikk/Tudományos

KORREFERÁTUMOK

A melléktermékek felhasználásának jelentősége a takarmányozásban

Babinszky László

Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar,
Állattudományi, Biotechnológiai és Természetvédelmi Intézet, Debrecen
babinszky@agr.unideb.hu

„Az élelmiszerszükséglet növekedése, az energia-
válság, a termőföld arányának csökkenése világszerte
a mezőgazdasági fejlődés tartálékainak feltárására
késztetnek. Ezek közé tartozik a melléktermékek fel-
használása is, aminek egyik leghatékonyabb területe a
takarmányozás.” Ezeket a megállapításokat Nemessályi
professzor 1979-ben 'A Gazdálkodás' c. szakfolyóirat-
ban tette, egyik tudományos publikációjában. Felmerül
a kérdés, hogy ezek a megállapítások ma is fontosak
és időtállóak-e? Az gondolom, hogy a válasz egyértel-
műen: igen. Ugyanis az idevonatkozó legújabb szak-
irodalom szerint korunk egyik legnagyobb kihívása,
hogy az állattenyésztés megfelelő mennyiségű, minő-
ségű, biztonságos és nyomon követhető állati eredetű
élelmiszer alapanyagot állítson elő úgy, hogy a terme-
lés a környezetet a lehető legkisebb mértékben terhelje.

Ezért a mai álláspontunk szerint a takarmányozás
előtt a 21. században a következő fontosabb feladatok
állnak:

1. A társadalmi elvárásoknak megfelelően a korábbi-
aknál sokkal aktívabb és tudatosabb részvétel a
megfelelő mennyiségű, minőségű és biztonságos
állati eredetű élelmiszer előállításban.
2. A fenti cél elérése érdekében rendkívül fontos a ta-
karmányozás hatékonyságának (biológiai hatékony-
ság, takarmánytechnológiai hatékonyság, ökonó-
miai hatékonyság) további javítása.
3. Kiemelt fontosságú a takarmányozás, az állat-
tenyésztés és a környezetvédelem kapcsolatának
újra gondolása, azaz ki kell dolgozni a környezet-
kímélő takarmányozási rendszereket.
4. Az eddigieknél céltudatosabban és nagyobb mér-
tékben kell felhasználni a mezőgazdasági és az élel-
miszeripari melléktermékeket a rentábilis és jó mi-
nőségű élelmiszer-alapanyag (tej, hús, tojás, stb.)
megfelelő mennyiségben történő előállításáért érde-
kben.

Tehát az idézett megállapítás napjainkban is rend-
kívül időszerű és az élelmiszer-alapanyag előállítás
egyik alapkérdése.

Ismeretes, hogy a takarmányozásban felhasznált ta-
karmánykomponensek egy jelentős része (pl. kukorica
búza, árpa, szója, stb.) fontos szerepet játszik a humán
táplálkozásban, de a gyógyszeriparban is. Azt is mond-
hatjuk, hogy az állatok takarmányozása és a humán-
táplálkozás ebből a szempontból „konkurenszi” egy-
másnak. Ennek az az eredménye, hogy az említett ta-
karmánykomponensek tőzsdei árát elsősorban nem a
mezőgazdasági szektor határozza meg. Ezért elemi ér-
dekünk fűződik ahhoz, hogy ha lehetséges, a különbö-
ző mezőgazdasági és ipari melléktermékeket az eddi-
gieknél nagyobb arányban használjuk fel az állati ere-
detű élelmiszer alapanyag előállításban. Mindezen-
túl a melléktermékek etetésének nagyon komoly kör-
nyezetvédelmi aspektusa is lehet.

Nagyon fontos azonban, hogy a felhasználásra ke-
rülő melléktermékkel kapcsolatban minden szükséges
információval rendelkezünk. Így többek között tud-
nunk kell a felhasználásra kerülő melléktermék labora-
tóriumban megállapított táplálóanyag tartalmát,
biztosnak kell lennünk abban, hogy az adott mellék-
termék nem tartalmaz az állat egészségére és így az
élelmiszert fogyasztóra nézve veszélyes anyagokat. Bi-
zonyos melléktermékek (pl. gabona-, kukorica mel-
léktermékek, stb.) esetében nagyon fontos a mikotoxin
tartalom megállapítása. Ugyancsak elengedhetetlen
annak ismerete is, hogy tartalmaz-e az adott mellék-
termék más, szenny-nyező anyagot pl. nehézfémeket,
növényvédőszer maradványokat, vagy az ipari feldol-
gozás során más veszélyes szennyeződések.

A másik fontos kérdés, hogy az adott melléktermék-
ben meghatározott táplálóanyag valójában mennyit is
ér takarmányozási és ökonómiai szempontból. Nemes-
sályi professzor munkáiban erről így ír: „A mellékter-
mékek hatékony felhasználása érdekében a mindenkori
árarányoknak megfelelően célszerű azzal tisztában len-
ni, hogy hol van a melléktermékekkel kapcsolatos rá-
fordítások határa”. Tehát tudnunk kell, hogy a nagy
energia igényű melléktermék feldolgozás nem lehet
gazdaságos, mint az sem, ha az ipari mellékterméket
nagy távolságra kell szállítani a felhasználás (takarmá-
nyozás) érdekében. Természetesen biológiai szem-
pontból is értékelnünk kell a felhasználásra kerülő
mellékterméket és meg kell határoznunk a mellékter-
mékek az ún. táplálóanyag arányos árát, ami azt mu-
tatja meg, hogy a táplálóanyag tartalom alapján (és más
tényezők figyelembe vétele nélkül) mennyit ér takar-
mányozási szempontból az adott melléktermék. Ennél
a szakmai kérdésnél Nemessályi professzor már az
1970-es évek elején, egy másik szakterületet, a számí-
tástechnikát is, alkalmazta a takarmányozás és így a
melléktermékek felhasználásának ökonómia értékelé-
sében. Kidolgozta az ún. statikus elemzési modellt a
melléktermékek komplex értékelésére. Nagyon fontos
ez a szemlélet, miszerint a melléktermékek gazdasági
értékét is az állat biológiai- és táplálóanyag igénye, va-
lamint a versenyző takarmányok táplálóanyag tartalma
és az önköltség határozza meg. Azaz a biológiai igé-
nyeket és a közgazdasági elvárásokat egy egységes
rendszerbe foglalta, és bemutatta, hogy ezek a ténye-
zők nem választhatók el egymástól.

A mai felfogásunk szerint is a jó minőségű, bizton-
ságos és gazdaságos állati eredetű élelmiszer alapanyag
termelés, melynek integráns része a gazdasági haszon-
állatok takarmányozása, csak ilyen komplex filozófiára
alapozott termékpályákban valósítható meg. Ezeknek
az ún. „szántóföldtől a fogyasztóig” elnevezésű ter-
melési és nyomon követési pályáknak nagyon fontos
eleme a precíziós takarmányozás, mely nélkül elkép-
zelhetetlen a gazdaságos takarmányozás és a termék

előállítás. Meg kell jegyeznünk, hogy a mezőgazdasági és élelmiszeripari eredetű melléktermékeknek a takarmányozásban történő okszerű felhasználása is ezen elvek szerint kell, hogy történjen.

A következő fontos elvárás a melléktermékekkel szemben az, hogy az előállító biztosítsa a megközelítőleg azonos minőséget és táplálóanyag tartalmat. Ez a követelmény ismételten a rendszeres laboratóriumi vizsgálatokra hívja fel a figyelmet. A mai elvárásoknak megfelelő állati eredetű termék előállítás ugyanis nem teszi lehetővé az állandóan változó minőségű melléktermék szakszerű felhasználását. A nagyon komoly minőségi elvárások, a precíziós takarmányozás előírásai az ilyen rizikófaktorokat kizárják a termék előállító rendszerből.

Összefoglalva elmondható, hogy a takarmányozásban a melléktermék felhasználás jelentősége a jövőben tovább fog növekedni. Alkalmazásuk természetesen a mai modern ismeretekre és mérés technikákra épül, de mindig figyelembe kell venni az aktuális környezetvédelmi, minőségi, közgazdasági és élelmiszerbiztonsági elvárásokat is.

Nemessályi professzor az eddigi több évtizedes munkássága rendkívül fontos alapját képezi, a fenti elvárásoknak, és így a mai modern takarmánygazdálkodásnak és az állati eredetű élelmiszer alapanyag termelésnek.

Prof. Dr. Babinszky László egyetemi tanár korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Nemessályi Zsolt – Egy elkötelezett Fulbrightos

Brückner Huba

Fulbright Commission, Budapest
hubabruckner@gmail.com

Amikor 1946-ban az Arkansas-ból jött fiatal szenátor, J. Williams Fulbright egy nemzetközi oktatási-kutatási-tanulmányi ösztöndíjprogramra tett javaslatot, tudta és tudhatta, hogy mit akar. Saját Rhodes ösztöndíjának tapasztalatai, hasznossága és élményei meghatározták egész további életét, munkásságát. Az Oxfordban eltöltött évek érdeklődését kiterjesztették az egész világra. Tapasztalhatta, hogy ha egymást jobban megismerjük, akkor jobban meg is értjük. Az általa kezdeményezett és ma már minden tudományterületre és művészeti ágra kiterjedő ösztöndíj program – a Fulbright program – tudományos értékei mellett a kölcsönös megértés elősegítésének meghatározó lehetőségévé vált.

Kezdetben Magyarország – politikai okoknál fogva – nem vehetett részt a programban. A koronázási ékszer hazakerülése igen határozott pozitív változást hozott az Egyesült Államok és Magyarország közötti kapcsolatokban. 1978 után hazánk is részt vehetett a Fulbright programban, először csak néhány fővel, de a résztvevők száma fokozatosan növekedhetett. 1992-ben kezdhetette meg munkáját a Fulbright Commission Budapesten.

Ma már a világ 160-nál több országa vesz részt a Fulbright Programban, az eddigi ösztöndíjasok száma meghaladja a 330 ezret. A programnak hihetetlenül nagy a tekintélye világszerte. Aki egyszer Fulbrightos volt – ha a program szellemét hiven követi – egész életében az is marad.

Nemessályi Zsolt a korai ösztöndíjasok közé tartozik, 1991-ben volt Fulbright Visiting Professor az Iowa State University-n. A farmgazdálkodást tanulmányozta, tapasztalatait, kapcsolatait nagyon sok szakmai látogatással tovább gazdagította. Így nagyon széleskörű ismereteket és tapasztalatokat – s persze rengeteg jó barátot is – szerezhetett.

Mint az 1992-ben megnyílt Fulbright Commission igazgatója ismerhettem meg Nemessályi Zsoltot hazatérése után. Debrecenbe hívott, hogy megmutassa az ösztöndíjas útiről készült összeállítást: fényképeket, térképeket, könyveket, tanulmányokat és más relikviákat. Mr. Daniel Spikes úrral, az Amerikai Nagykövetség kulturális attaséjával érkeztünk a Debreceni Agrártudományi Egyetemre a kiállítás színhelyére. (Mr. Daniel Spikesnek elévülhetetlen érdemei vannak a budapesti Fulbright iroda létesítésének segítségével, és mint a Fulbright Board tagja jó szándékkal és hatékonyan támogatta a Commission munkáját.) A remekül szervezett kiállítás jól tükrözte, hogy Zsolt milyen hatékonyan élt a Fulbright adta lehetőségekkel, a gondosan csoportosított, figyelemkeltően elrendezett anyagok, utazási emlékek mutatták nagyon széleskörű érdeklődését, jó megfigyelőképességét. A fényképekről azonnal látható volt, hogy milyen sok emberrel találkozott, és alakított ki barátságot. (Amerikai látogatásainak útvonala és több emlékezetes találkozóról készült fénykép az ünnepi kiadványban is látható.)

Számomra e látogatás meghatározó élmény volt. Imponált, hogy Zsolt szükségét érezte nemcsak a gondos beszámoló elkészítésének, de annak is, hogy szakmai élményeit minél többekkel megossza, és másokat (a kollegái mellett a hallgatókat) is motiváljon arra, hogy éljenek a Fulbright program adta lehetőségekkel.

Ösztöndíjának számos konkrét következménye és eredménye lett, rövid időn belül elkészült és megjelent a Farm Business Management – The Decision-making Process című könyv magyar változata Farmgazdálkodás címmel.

Nemessályi tanár úr gondosan ápolta kollegiális és baráti kapcsolatait amerikai partnereivel. Az idők folyamán nagyon sok amerikai kollegája látogatott Magyarországra, és Zsolt ismételtelen felkereste kollegáit az Egyesült Államokban. Számos konferencián tartott előadást és dolgozott különféle projekteken amerikai kollegáival.

Aktív szerepet vállalt a Fulbright Commission által szervezett és rendezett eseményeken, például 1996-ban a Program ötven éves jubileumáról megemlékező és azt ünneplő Spirit of Global Understanding – SGU konferencián. Tagja a volt az ösztöndíjasokat összefogó Hungarian Fulbright Alumni Association-nak.

Debrecen a hazai Fulbrightosok közösségének egyik legerősebb fellelővára. Kiemelkedően sok ösztöndíjasunk van az egyetemi város térségéből. Ebben nyilvánvalóan nagy szerepe van az olyan volt ösztöndíjasok bátorításának, mint amilyen Nemessályi Zsolt.

A Farmgazdálkodás könyvet forgatva örömmel láthatjuk, hogy a fordítási munkában több volt ösztöndíjasnak is szerepe volt. A 14. fejezetnél pedig Nemessályi Zsolt mellett Nemessályi Ákos neve szerepel. Nagy öröm és büszkeség lehet egy apának, ha a fiával együtt publikálhat!

De hogy milyen hatékonyan biztatott Zsolt másokat is arra, hogy éljenek a Fulbright adta lehetőségekkel, arra a legjobb bizonyíték, hogy az 1997/98-as tanévben Nemessályi Ákos is az ösztöndíjasok között volt. Ő is az Iowa State University-n töltötte ösztöndíjas idejét, ami újabb bizonyítéka annak, hogy a Nemessályi név jól cseng a ISU köreibben.

Nemessályi Zsoltot igazán elkötelezett Fulbrightosnak ismertem meg, aki az ösztöndíjas idejét egy életen át tartó folyamat kiinduló pontjának tekinti, és mindent megtesz azért, hogy minél többen részesüljenek a program adta lehetőségek gyümölcseiből. Ezt bizonyítják tanulmányai, publikációi, oktató munkája, aktív szakmai közéleti tevékenysége, elismerései.

Rá valóban igaz, hogy aki egyszer Fulbrightos volt, egy életen át az is marad.

Kívánom, hogy lendülete töretlen maradjon, nagyon sok öröme legyen családjában és hogy az Idősek imája kérései meghallgatásra találjanak.

Brückner Huba Director Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

A tudomány szolgálatában – Ökonómiai felfogás a tudomány szolgálatában

Borsos János

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Gazdálkodástudományi Intézet, Debrecen
jborsos@agr.unideb.hu

A tudomány szolgálata nem csak eszményeket eredményez, hanem barátságot, kölcsönös megbecsülést, amely az összetartozás köteléke is. Nemessályi Zsolt már több évtizede kitüntetett figyelmével, kereste azokat a felületeket, amelyen közös erőfeszítésekkel eredményeket értünk el. Talán elsőként kell említenem az előadó felkéréseit, ami az általam művelt agrárökonómia területén rendszeressé vált, ezzel együtt az MTA debreceni Akadémiai Bizottsági aktivitása.

Ha vissza kell emlékezni a legfontosabb tudományos történelmi fordulatokra akkor leginkább Nemessályi Zsolt professzor rajzolódik ki előttem sok esetben. Ezek közül egyik legfontosabbat szeretném, mert az nemcsak számomra jelentett kiemelkedőt, hanem a magyar tudományos életben is nagy fordulatot jelentett. 1993-ban került bevezetésre az új rendszerű doktori képzés két tudományágban: - mezőgazdaság és közgazdaság szakágban Nemessályi rektorhelyettes irányításával és szervezésével. A közgazdaság szellemi bázisát az ismert tudományos személyek felkérésével állította össze, amibe nevezetesen magam is belekerültem. Hiszen ma már nem tudjuk ezeknek az eseményeknek, kezdeményezéseknek kellő súlyát értékelni, ha néhány körülményt nem idézzük fel visszaemlékezés színterére. Nevezetesen az első között sikerült Nemessályi professzornak akkreditálni a közgazdasági tudományban az agrárökonómiai programot 1994-ben.

Hangsúlyoznom kell a Debreceni Egyetem integrációs folyamatában is kiemelkedő előzménynek számított.

Továbbá szeretném érzékeltetni Nemessályi professzor akkori „úttörő” munkáját a rendszerváltás utáni tudományos élet „csendes forradalmában”, pontosabban az új tudományos minősítés kialakításában, amiben mint a DAB főtitkára vettem részt, Nemessályi professzor korábbi ajánlása útján választottak meg!

Meghívottként vehettem részt a rendszerváltás utáni MTA közgyűlésen, amelyen új elnök választást tűztek napirendre, a különböző tudományok osztályainak vitái után. A jelölő bizottság Kosári Domokos akadémikust jelentette be, mint akit az osztályok leginkább támogatnak, a kormány egyetértésével. A társadalom tudományi és a történelmi akadémikusok között felizzott egy éles vita, amelynek a pólusai a keleti és nyugati társadalmi nézetekre épültek, s az aspiráns rendszer kritikájába torkolt. Amikor elszabadult a vita az akadémiai normákon túl is, a történészek közül néhányan kétségbe vonták Kosári megállapításait az 1848-as események hitelességét is, sőt ugyancsak más történész akadémikust javasoltak elnökjelöltnek, aki

akkor az Országgyűlés elnöke volt. Az ideológiai felforralt állapot – lecsillapítására – értelemszerűen néhai Antal József miniszterelnök délután aktiválta magát személyesen, okkal hiszen már az országgyűlés elnöke is érintett volt. Az MTA választó közgyűlést ugyan megmérgezték a nemtelen viták, de végül is Kosári Domokos úrrá lett az MTA ideológiai feszültségén, s helyre állt az alkotó rend. Bebizonyosodott, hogy Kosári Domokos új szellemet teremtett az akadémián, mind hazai és nemzetközi viszonylatban. Emberi nagysága már akkor megmutatkozott, amikor halálra ítélsére nem a bosszút forralta magában, hanem a megbocsátása felül emelte az ítélet súlyán.

A hazai MTA aspiránsi rendszer valójában versenyképes volt a világban, de nem illeszkedett az európai egyetemi rendszerekhez, ha tetszik a tudós képzéshez. Az aspiráns rendszer eleve kutatói háttérrel feltételez, abban művelt témával, aminek időigénye indokolatlanul nagyobb volt, bár működött az egyetemi doktorálás is, de ennek a tudományos értéke szerény volt.

Az MTA Tudományos Minősítő Rendszer kifutatta az 1990-es kandidátus rendszert, az MTA doktori minősítést az akadémia szervezte. Az egyetemi doktori iskolák szervezése a kilencvenes évek elején elkezdődtek, akkreditált feltételek között. Ebben a rendszerben ért el kiemelkedő eredményt Nemessályi professzor mint tudományos rektorhelyettes, ugyanis a Debreceni Agrártudományi Egyetem két tudományágban – Mezőgazdaság-tudomány és Közgazdaság-tudomány nyert akkreditációs elismerést PhD képzésre és fokozatszerzésre. Az akkreditált agrárökonómiai program 1993-ban kezdődött, amelyet 2000-ig az alapító irányított.

A két évtized visszaemlékezés után a fontos sorsdöntő részletek besimulnak az eseményekbe, sőt zökkenőmentes utak kontúrjait mutatják, ezért említettem néhány fordulatot, amelyek legalább érzékeltetik a változások körülményeit, légkörét.

Magam több mint két évtizede dolgozok Nemessályi professzor által alapított Doktori Iskolában, ahol már 100 PhD értekezés születésén is túlvagyunk, ezekből kerültek ki az egyetem kiváló tanárai is. Vagyis a „tudós utánpótlás” valósággá vált ebben a rendszerben.

Végezetül szeretnék szólni az MTA Debreceni Akadémiai Bizottságról is, amelynek tudományos elnökhelyettese Nemessályi professzor, annak a bizottságnak, amelyet több évtizede alapított néhai Bognár Rezső kiváló gyógyszer kémikus, akadémikus, akinek titkára voltam 20 éven keresztül, de nem kevesebb időt szolgáltunk a tudomány ügyében Nemessályi professzor barátommal!

Prof. Dr. Borsos János Professor Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

„Korszerű takarmánygazdálkodás” a modern klasszikus

Kalmár Sándor

Kaposvári Egyetem, Agrár- és Környezettudományi Kar,
Vállalatgazdasági és Szervezési Tanszék, Kaposvár
kalmar.sandor@ke.hu

Gyorsan változó világunkban elég nehéz olyat mondani, amely nem veszti aktualitását az idők folyamán. Különösen igaz ez a tudomány embereire, akikről jogos elvárás, hogy megállapításaik, javaslataik hosszabb időtávon is helytállóak legyenek. Ezzel együtt tapasztalható, hogy a mind gyorsabban változó világban felértékelődik az állandóság, a stabilitás, vagyis a klasszikus értékek becsülete.

A Nemessályi – Nábrádi szerzőpáros 1989-ben írja, hogy a *”gazdálkodásban a szálás és tömegtakarmányok gazdaságos termelése és hasznosítása napjaink fontos feladata. A szántóföldi takarmánytermő területek csökkentéséhez kiemelkedő vállalati és népgazdasági érdekek fűződnek”*.

Tanulmányuk alap gondolata meggyőződésem szerint ma is aktuális mind a gyakorlat, mind a kutatók számára. Elég csak arra gondolni, hogy a megváltozott új világ nagyméretű állattartó telepeinek legnagyobb gondja a saját takarmánytermő területek szűkösége, sok esetben hiánya. Amíg a hazai állati termék előállítás mindinkább a nagyüzemekre koncentrálódik (tej, tojás, hús), addig ezen telepek takarmánytermelő területeit még adminisztratív eszközökkel (lsd. 1200 ha maximum) is csökkentik. Talán a legmeglepőbb tendencia a nyúlágazatban tapasztalható, ahol a korábbi 90%-os kisüzemi termelés 2013-ra 1–2%-ra csökkent.

Az idézett tanulmány a problémafelvetés mellett reális megoldási módokra is rámutat. Közülük talán kettő emelendő ki, melyek a mai viszonyok között is aktuálisnak nevezhetők, ezek a kettőstermesztés és a melléktermékek fokozott használata.

A magyar mezőgazdaság szocialista átszervezése előtt a kisüzemi termelésben általános volt a kettőstermesztés, elsősorban a takarmánynövények körében. Az állattartó gazdák tavasszal alig várták, hogy a takarmányrepcé, rozsos bükköny, bíborhere vágható, betakarítható legyen. Egy gyors talajelőkészítés után már vetették is a zabos bükkönnyt, takarmányrépát, csalamádét, ha az idő lehetővé tette, a burgonyát. A korai betakarítású őszi árpa, olajrepcé után mohar, köles, tarlórépa következett, vagyis egy évben ugyanazon területről két termést takarítottak be.

A kettőstermesztés természetesen fokozott tápanyag-ellátással, többletmunkával, bonyolultabb szervezéssel járt, ezért a nagyüzemi termelésben nem kapott helyet, „elfelejtették”. Kivéve Nemessályiékát, akik már 1989-ben is erre hívták fel a figyelmet. Napjainkban nem véletlen, hogy a Nádudvari KITE máris zászlóujára tűzte a témát.

A melléktermék hasznosítás szintén jellemző volt az előző korok (kis- és nagyüzem) mezőgazdaságára.

Gyakorló gazdaként magam is éltem a fölözött tej- és keményítőgyári moslék sertés- és marhahízalásban tapasztalható előnyeivel. A környezet számára hihetetlennek tűnő hízási eredmények záloga e melléktermékek voltak. Igaz, a melléktermékek változó minősége, a szállítás, tárolás, a feletetés körülményessége bonyolultabbá tette a termelést, de az előnyök vitathatatlanok voltak.

Napjainkban a melléktermék-hasznosításban két tendencia figyelhető meg. Egyrészt a források zsugorodtak, gondoljunk csak a bezárt cukorgyárakra, konzervüzemekre, külföldi kézbe került olajfeldolgozókra. Ismert, hogy a cukorrépafej, a feldolgozás során keletkező szelet, répa farkok, melasz valamikor a legnagyobb tömegben jelentkező és a kérődzők takarmányozásában hasznosítható melléktermékek voltak.

Ma az ország egyetlen működő cukorgyárában Kaposváron minden melléktermékből biogáz készül! Ez egyértelműen jelzi, hogy az eddig takarmányozásra kerülő mezőgazdasági eredetű termékeknel az energiaipar versenytársként jelenik meg, ezzel a későbbiekben is számolni kell.

Másik oldalról az energiaipar, mint lehetséges melléktermékforrás jelenik meg, hisz a biodiesel gyártásban keletkező olajpogácsa, a bioetanol gyártásban keletkező nedves és szárított törköly (DGS és DDGS) koncentráltan nagy tömegben jelentkező melléktermékek, melyek alapanyagot jelentenek az állattenyésztés számára. Igaz, korábban az 5–10 évvel ezelőtti felbuzdulás mára csillapodott, a tervezett etanol üzemekből semmi sem lett, egyedül Szabadegyházán folyik termelés. Ezzel együtt az energiaiparral a későbbiekben is számolni kell, egyrészt, mint a lehetséges melléktermékek forrása, másrészt, mint a takarmányok versenytársa a hasznosításban.

A takarmánygazdálkodás klasszikus értelmezését - növénytermesztés és állattenyésztés kapcsolata – újra kell gondolni, ugyanis a két pólus mellett harmadikként megjelent az energiaipar, mely egyértelmű versenytársként jelenik meg az állattenyésztés mellett. A takarmányok lehetséges versenytársai köre egyre bővül, hisz a gabonából whisky és müzli, papagáj eledel, az árpából sör készíthető. Nem beszélve a tőzsde világról, ahol a búza és kukorica és annak ára a tőzsdei manipulációk eszköze, vagy a gabonafélék szerepe a közraktározásban, a hitelfedezetekben.

Fenti tények szerintem kellően bizonyítják a takarmánygazdálkodás, ezzel együtt Nemessályi Professzor úr szakmai véleményének, álláspontjának helyességét, időtállóságát.

Prof. Dr. Kalmár Sándor egyetemi tanár korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Egy meg nem jelent cikk margójára – Nemessályi Zsolt 70 éves

Kapronczai István

Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest
kapronczai@aki.gov.hu

Szép kora őszi idő, hajózunk a Dunán. Csete László születésnapja van. Ott vannak a kollégák, tisztelők, barátok: akadémikusok, egyetemi tanárok, jelenlegi és volt miniszterek, elnökök, főtitkárok, főigazgatók. Sikeres életpályák. Ott van Nemessályi Zsolt professzor úr is. Elismert személy ebben a körben is. Sokakkal beszél, sokan köszöntik. Szakmai, tudományszervezési kérdésekről is beszélgetünk, látszik, adnak a véleményére.

Egy-két óra elteltével Zsolt félrehív, hogy váltsunk néhány szót négy szemközt. Felveti, november elején 70. éves születésnapjára megjelenik egy könyv. Megkérdezi, van-e kifogásom ellene, ha ebben közli azt a levelemet, amit egy, a Gazdálkodásban meg nem jelentett cikkével kapcsolatban korábban küldtem neki. Meglep a kérés, furcsának találok, de mit tehetek? Arra gondolok, az embernek minden leírt sorát, elhangzott mondatát vállalni kell még akkor is, ha azt személyes használatra fogalmazta meg. Egy magánlevél is megjelentethető, ha a levélíró és a címzett ehhez hozzájárul. „Ahogy gondolod Zsolt, nekem nincs kifogásom ellene” – válaszoltam.

Nemessályi Zsoltot több évtizede ismerem. Közvetlenebb szakmai kapcsolatomban azonban csak 1996-ban, az Európai Agrárközgazdászok VIII. kongresszusán Edinburgh-ban alakult ki velem. Mindig becsültem kimért szakmaiságát, aktivitását. Közösen sosem dolgoztunk. Nem voltunk munkatársak, nem írtunk közös könyveket, tanulmányokat. Ugyanakkor rendszeresen tartottuk a kapcsolatot. Meghívott a tárgya keretében, vagy a Debreceni Akadémiai Bizottság tagjai előtt előadásokat tartani. Mindig ő volt az első, aki évente felhívott – küldjük át az ágazati költség-jövedelem adatokat, mert a hallgatóknak szükségük van ezekre. Többször is megtisztelt azzal, hogy kikérte szakmai kérdésekben a véleményemet. Sok pozitív emlék, amikről szép laudációt írhatnak.

Most mégis azt szeretné, hogy kapcsolatunk egyetlen konfliktusos helyzetéről szóljak. Egy meg nem jelentett tanulmányról, egy visszautasított kérésről. Kellemetlen történet, de vállalni kell korábbi döntéseinket. Előveszem a 2012 tavaszán küldött kéziratot, olvasgatom. Számítógépemen megkeresem a Zsoltnak küldött válaszlevelemet is. Nyugtatógatom a lelkiismeretemet és vívodom! Helyesen döntöttem? Ma is így döntenék? Az biztos, hogy korrektségre törekedtem, de elégségesek voltak-e az elutasító, további munkára biztató szakmai érveim? Volt bennem elég megértés? Elég erős volt-e a szeretetem Zsolt iránt amikor a válaszomat megírtam? Az biztos, hogy megbántottam az elutasítással! Egy későbbi beszélgetésünkkel meg is fogalmazta: Ő egy ilyen hosszú szakmai kapcsolat után fordított esetben nem mérlegelt volna a megjelentéskor.

Zsolt kézírata a Gazdálkodás Szerkesztőségébe „A magyar mezőgazdaság aranytartaléka” címmel érkezett. Kéziratát azzal indította, hogy a magyar mezőgazdaság teljesítőképessége lehetőségeihez képest a mélypontra került. A kiváló természeti adottságok ellenére a növénytermesztés és az állattenyésztés termelése csökkenő, egyes ágazatoknál kritikus szintre süllyedt. Megállapította, hogy mezőgazdasági termelés csökkenésének okai többértűek. Nem foglalkozott a termelés-csökkenés okainak feltárásával, a kilábalás lehetőségeihez kísérelt meg ötleteket adni. Gondolatai az aranykorona, a földadó és a földértékelési rendszer körül rendeződtek. Ezeket nevezte a magyar mezőgazdaság aranytartalékainak.

A kéziratot a szerkesztőségben megnézték és úgy ítélték, jó lenne erősíteni a mondanivalóját, az érvrendszerét. Ezután én is elolvastam a kéziratot. Azután újra elolvastam, de nem oldódott a hiányérzetem. A téma igen csak aktuális. A magyar mezőgazdasági adórendszer kusza, rontja versenyeseinket, az ágazat transzparenenciáját. A hazai üzemszerkezet nem értékelhető az adózási rendszer hatásainak vizsgálatával nélkül. Komolyan vehető agrárstratégia nem készíthető, ha nem része az adórendszer reformjára tett javaslat. Az aranykorona értéken alapuló földadó sem ördögtől való. Én is hajlok rá, hogy szükséges ennek kutatása, hatásvizsgálata. Ugyanakkor a kézirat nem kidolgozott. Az ötletek bizonyítása alaposabb számításokat, bizonyítást igényelne. Ráadásul a szerző több olyan szakirodalmat nem ismer(tet), amely már akkor néhány hónapja megjelent ebben a kérdéskörben. Irodalomként a wikipedia-t, napilapi cikkeket, csupa internetes forrást jelöl meg. Látszik, hogy fontos irodalmak nem jutottak el hozzá, köztük AKI tanulmányok.

Segíteni szerettem volna! Ezért a válaszomban azt írtam: „*a kérdésfelvetésedre adott válaszod alaposabb kidolgozást igényel, nem használna nevednek és szakmai tekintélyednek, ha ezt ilyen formában megjelentetnénk, vagy opponenciára kiküldenénk*”. Három, a téma meghatározó irodalmat is elküldtem, olvassa el, ezek alapján gondolja át a kéziratot és ha indokoltnak tartja dolgozza át, erősítse. Módosított kézirat azonban azóta sem érkezett!

Ennyi a történet. Mindebből azonban le kell szűrni a tanulságokat! Nem azért, hogy másokat revolverez-zünk vele, hanem magunk okulására. Személy szerint én is tanulni szeretnék ebből az esetből, holott – bár vívódva, de – ma sem döntenék másként.

Hogy mik a főbb tanulságok számomra? A következők:

- Adjam meg a tiszteletet azoknak, akik munkássága gyarapította a tudományt, fejlesztette a szaktudást, alapozta a jövőt még akkor is, ha már túl van életpályája delén.

- A szakmai követelményekben ne alkudjak, de kritikus véleményt csak kellően kidolgozott érvrendszerre alapozva mondjak.
- Figyeljek mások érzékenységére. Mindig mondjak őszinte véleményt, de a vélemény mögött legyen ott a személy iránti tisztelet, megértés, megbecsülés.
- Mindnyájunk életében eljön egy pillanat, amikor hátrébb kell állni a sorban. Ezt a pillanatot fel kell ismerni és inkább előbb lépjek, mint késve.

Kedves Zsolt! Arról írtam, amiről kértél, holott másról írtam volna szívem szerint. Hagy fejezzem be azzal ezt a laudációt: nagyra becsülöm a debreceni üzemtani iskolát, aminek hosszú éveken keresztül voltál zászlóvivője. A szakma szemében, az agrárökonomia történetében így fogsz megmaradni.

Prof. Dr. Kapronczai István főigazgató korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Munkatársam volt – Dr. Nemessályi Zsolt 70. születésnapjára

Loch Jakab

Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar,
Agrokémiai és Talajtani Intézet, Debrecen
loch@agr.unideb.hu

Örömmel köszöntöm Nemessályi Zsolt professor emeritust 70. születésnapján. Zsolt hat éven keresztül közvetlen munkatársam volt. A Debreceni Agrártudományi Egyetem rektorhelyetteseként hat éven keresztül eredményesen koordinálta a DATE küldetésnyilatkozatának szellemében az egyetemhez tartozó karok, kutatóintézetek és a Termelésfejlesztési Intézet munkáját.

Nevéhez fűződik az új rendszerű doktorképzés megszervezése a DATE-n. A doktori tanács elnökeként jelentős szerepe volt a programok előkészítésében, az 1993/94-es akkreditálásában és a doktoráltatás egyetemi rendszerének kialakításában. Nevéhez fűződik az agrárökonómiai (közgazdaságtudományi) doktori program elismertetése is.

1994–1998 között tanszékvezetőként tovább erősítette Vállalatgazdaságtani Tanszék helyzetét, pályázatokkal megteremtette a kutatás pénzügyi forrásait. A Magyar Akkreditációs Bizottság 1996-ban a Tanszékét kiválóan minősítette. Dimény Imre akadémikus megállapítása szerint: Nemessályi Zsolt méltó folytatója a Gönczi – Kádár – Vadász üzemtani iskolának.

Az 1990-es évek második felében felgyorsultak a debreceni felsőoktatási intézmények egyesítését szolgáló integrációs folyamatok, melyekből Nemessályi Zsolt is kivette részét. Az integráció gondolata már korábban is felmerült, a rendszerváltás során bekövetkezett változások segítettek az elképzelések megvalósulását. 1991-ben az érintett intézmények vezetői Göncz Árpád köztársasági elnök jelenlétében megalapították az Universitas Egyesülést.

Az 1993. évi felsőoktatási törvény valamennyi egyetemet, főiskolát a Művelődési Minisztérium felügyelete alá helyezte. Megszűnt a szakminisztériumok irányító szerepe az agrár-felsőoktatásban és az orvostudományban. Előtérbe került az intézményhálózat átalakítása, az integráció szükségessége, a városi egyetemek létrehozása, az egy város egy egyetem koncepció alapján.

Debrecenben kedvezőek voltak a feltételek a terv megvalósítására. Az egységes minisztériumi felügyelettel elhárultak az eltérő irányításból és finanszírozásból adódó integrációs akadályok, de nyitva maradt számos vitatott kérdés, melyek közül az egyik legfontosabb az integráció formája volt.

Az Universitas Egyesülés fennállásának ideje alatt az intézmények vezetői egyeztető tárgyalásokat folytattak az egyesülés módjáról, feltételeiről. Az évtized végére a DATE, DOTE és KLTE rektorai valamennyi fél számára elfogadható kompromisszumos megoldást találtak.

Az integráció eredményes megvalósulásához hozzájárult az is, hogy a felsőoktatási törvény rögzítette az agrártudományi és orvostudományi centrumok alapításának lehetőségét. Ez a döntés az oktatásban, az ágazati feladatok ellátásában és bizonyos mértékig a gazdálkodásban is önállóságot biztosított.

1998-ban a Magyar Köztársaság kormánya az integráció felgyorsítására Egyetemi Szövetségek létrehozásáról döntött. A Debreceni Egyetemi Szövetség létrehozására irányuló szándéknyilatkozatot – korábbi megállapodásuk alapján – Bazsa György, Loch Jakab és Muszbek László rektorok írták alá 1998. januárban.

1998. márciusban kormányhatározat kihirdetésével jött létre a Debreceni Egyetemi Szövetség (DESZ). Tagintézményei a Debreceni Agrártudományi Egyetem, a Debreceni Orvostudományi Egyetem, a Kossuth Lajos Tudományegyetem, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem, a Debreceni Konzervatórium, a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola és az MTA Atommagkutató Intézet. A szövetségi Szenátus elnökének dr. Nemessályi Zsoltot, a DATE tudományos rektorhelyettesét választották.

A Szenátus agráros képviselői következetesen kiharcolták a Debreceni Egyetemi Szövetséget alapító rektorok elhatározott elvei mellett. Az Elnökségben, a Szenátusban és a Bizottságokban mindvégig a tagintézmények egyenlőségét, a tudományterületek egyensúlyát, a rotációs elv megvalósulását képviselték a Debreceni Egyetem vezetésében. A szenátus eredményes munkája nyomán alakult meg az egységes Debreceni Egyetem 2000. január elsején.

A Debreceni Egyetem 2010. február 6-án Jubileumi Szenátusi Ülés keretében emlékezett az egyetemi integrációra, az egységes Debreceni Egyetem 10. évére. Az Egyetem volt rektorai ismertették egy-egy ciklus, illetve az elmúlt 10 év eredményeit, beszámolójuk alapján megállapítható: a Debreceni Egyetem integrációja sikeresen zárult.

A fentiekben vázolt időszakban megismerhettem Nemessályi Zsolt alaposágát, szervezői készségét. Rektorhelyettesként hat éven keresztül nagy segítségemre volt, amiért köszönettel tartozom. A Debreceni Egyetemi Szövetségben végzett munkájával nagymértékben járult hozzá a sikeres integrációhoz, ezért külön elismerés illeti.

Kedves Zsolt, barátsággal köszöntelek születésnapodon. Isten éltesse jó egészségben, sok örömdel legyen népes családod körében.

Prof. Dr. Loch Jakab Professor Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Beszélhetünk-e egy nyelven a hatékonyságról? – Gondolatok Nemessályi Zsolt 70. születésnapja alkalmából

Mészáros Sándor

Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest
dr.emes@t-online.hu

Nemessályi Zsolt és Nemessályi Ákos sokat hivatkozott cikkük végén megfogalmazzák azt az állítást, hogy nem lenne haszontalan, ha az agrárökonómusok „egy nyelven beszélének” a gazdasági hatékonyságról (Nemessályi és Nemessályi, 2003).

Nemessályi Zsolt valóban nagyon sokat tett mezőgazdaságunk mikroökonómiai szintű hatékonysági mutatóinak áttekintéséért, egységesítéséért, táblázatos rendszerbefoglalásáért és a Debreceni Doktori Iskola doktoranduszai közötti elemzési célú elterjesztéséért. Ezáltal kialakulóban és terjedőben van egy közös nyelv a gazdasági gyakorlatban és az egyetemi oktatásban dolgozó mezőgazdászok, agrárközgazdászok között. Nemessályi Zsoltnak ez a tudományos teljesítménye megkérdőjelezhetetlen és mindenképpen elismerést érdemel.

A kérdés, amely bennem ezzel kapcsolatban felmerült, az hogy mennyire kizárólagos (egyedüli) és mennyire tartós ez a nyelv, ez a paradigma? Egy tudományos nyelv kialakításakor ugyanis nem elég pusztán a hazai agrárökonómusok műveire támaszkodni, hanem ki kell tekinteni a mikroökonómián túl a makroökonómiára, az üzemgazdaságtanon kívül a közgazdaságtanra, és Magyarországon kívül a külföldre is.

Manapság külföldön a teljes tényezőhatékonyság (total factor productivity, rövidítve TFP) számítása és elemzése a legdivatosabb irányzat, olyannyira hogy immár 90 körüli ország mezőgazdasági termelésének hatékonyságát hasonlították össze, nemzetközi adatbázis alapján (Headey et al., 2010). Itt már nem az a kérdés, hogyan alakul ki egy-egy ágazat vagy vállalat hatékonysága a különböző termelési tényezők (parciális) hatékonyságának eredőjeként. Ehelyett kiinduló feltételezés, hogy a teljes tényezőhatékonyság mindenképpen javul, és pedig évenként azonos ütemben (százalékkal) a vizsgált időszakon belül. Ez a paradigma

igazából társul az örökös gazdasági növekedés közgazdasági tételéhez. Erről írtunk már a Gazdálkodás c. folyóiratban megjelent vitaindító cikkünkben (Mészáros és Szabó, 2014).

De érlelődik már a következő, a TFP-t középpontba állító paradigmát a jövőben majd felváltó új nyelv is. Ennek fő oka, hogy véges földgolyónkon nem lehetséges végtelen (időben örökös) gazdasági növekedést folytatni. Meg kell óvni a természetet is, a klímától kezdve a természeti erőforrásokon át az élőviláig. Ezért például a földet mint erőforrást nem elegendő csupán a terület nagyságával mérni, fontos emellett a minősége is, például humusztartalommal kifejezve. A jövőbeni gazdasági célt kifejező mutatószámoknak ezért mindenképpen valamiféle egyenleget kell majd tartalmaznia a gazdasági eredmény és a természetkárosítás között, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan manapság már figyelembe vesszük a széndioxid-kvótát is.

Visszatérve a jelenbe, a mai fő feladat mezőgazdasági termelésünk hatékonyságának további növelése, javítása. Ebben fontos szerep jut mindazoknak, akik a Debreceni Egyetem agrárökonómiai doktori iskolájában nevelkedtek. Feladatuk a gazdasági hatékonyság mindenkori (évenkénti) alakulásának színvonalas elemzése, felhasználva a fokozatosan egységesülő tudományos nyelvet. A jelenlegi és jövőbeni doktoranduszoknak ugyanakkor fontos feladatuk egyrészt a külföldön használt új hatékonyságvizsgáló módszerek megismerése, kipróbálása és átvétele. Emellett lankadatlanul kutatniuk kell a jövőben várható új helyzetekre és problémák megoldására irányuló módszerek és nyelvek (paradigmák) kipróbálását és hazai bevezetését.

Remélem és kívánom, hogy e nem könnyű folyamatban Nemessályi Zsolt is még sokáig és aktívan, jó egészségben részt tudjon venni, mindannyiunk öröme és tudományunk javára.

IRODALOM

Headey, D.–Alauddin, M.–Rao, D. S. P. (2010): Explaining agricultural productivity growth: an international perspective. *Agricultural Economics*. 41: 1–14.

Mészáros S.–Szabó G. (2014): Hatékonyság és foglalkoztatás a magyar mezőgazdaságban. *Gazdálkodás*. 58. 1: 58–74.

Nemessályi Zs.–Nemessályi Á. (2003): A gazdálkodás hatékonyságának mutatórendszere. *Gazdálkodás*. 47. 3: 54–60.

A tudományos teljesítmény értékelése a Magyar Tudományos Akadémián

Popp József

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Ágazati Gazdaságtan és Módszertani Intézet, Debrecen
poppj@agr.unideb.hu

A tudományos tevékenység meghatározó elemei a szakfolyóiratokban közölt, elsősorban eredeti kutatási eredményekről szóló publikációk. Az áttekintés, tájékozódás és keresés elsődlegesen ezek témájára irányul (a folyóiratok döntő hányada önmaga is tematikus, szaktudományhoz kapcsolódik), de egyre inkább előtérbe kerül a szerzők szerint történő kereshetőség és összegzés. Az áttekinthető és valós tudományometriai adatok rögzítése érdekében jött létre Magyarországon a Magyar Tudományos Művek Tára (www.mtmt.hu). A kutató számára kötelező feltölteni publikációit az MTMT-be a következők érdekében:

- A PhD fokozat elnyerése. (Értékel: felsőoktatási intézmény = FOI)
- Az MTA doktora cím elérése. (Értékel: MTA)
- Jelölések MTA levelező, illetve rendes tagságra. (Értékel: MTA)
- A doktori iskolai törzstagok és a doktori iskolák akkreditációja. (Értékel: MAB)
- Egyetemi tanár pályázatok. (Értékel: MAB)
- Számos intézményben belső előléptetési pályázatok. (Értékel: FOI)
- Számos kutatástámogatási, finanszírozási pályázat (OTKA, ösztöndíj stb.) (Értékel: kiíró).
- Az intézmény/egység/kutató tudományos teljesítményének dokumentálása, publicitása.

A magyar tudományban – történeti, intézményfelügyeleti és más okok miatt – nincs egységes rendszer. Három szféra – a MAB, az MTA és az OTKA – tudományrendszere él egymás mellett, többnyire hasonló, de eltérő felépítéssel. Egységesen alkalmazott tudományosztályozási rendszer létrehozásának egyelőre nincs realitása, ugyanis ezek évtizedek óta működő és stabil rendszerek, amelyek egymás mellett léteznek, ha nem is tökéletes harmóniában, de nem is éles ellentétben. A pályázónak minden esetben meg kell jelölni azt a tudományágat, amelyben az értékelést, elbírálást kéri, függetlenül attól, hogy az értékelés kompetitív (kik nyernek a pályázók közül) vagy csak meghatározott kritériumoknak kell megfelelni verseny nélkül (a doktori iskolákban nem maximalizálják a törzstagok számát, csak a megfelelőséget értékelik, az egyetemi tanári pályázatok pedig egyszemélyes előléptetési eljárások a más országokban gyakran alkalmazott több pályázós versennyel szemben).

Az MTMT az ESI (Essential Science Indicators) alkalmazásával közleményalapú, a Thomson Reuters információ szolgáltatására épül, nyilvánosan és legálisan hozzáférhető. Az ESI rendszer előnye, hogy a három rendszer (MAB, MTA, OTKA), annak pályázói és/vagy értékelői az MTMT publikációs adatbázisban található – ESI szerint kategorizált – publikációs és tudományometriai adatokat használják. A hazai kutatói értékelések (MTA doktori cím, egyetemi tanári pályázatok, doktori iskolák törzstagjai, kutatási pályázatok)

adott időszakra vonatkoztatva közleményalapúak. Az érdekelt felek megállapodásával indokolt kialakítani egy közös és homogén rendszert, illetve módszert. Ezt szolgálhatja a közleményalapú ESI-kategorizáció, amely alapján az ESI folyóiratbázishoz tartozó MTMT-tartalom minden közleménye jellemezhető, illetve relatív mutatókkal mérhető, és a szerzők (intézmények stb.) nemzetközi teljesítménye közleményeik relatív mutatóinak aggregációjával összehasonlítható és értékelhető.

Az Agrárközgazdasági Tudományos Bizottság doktori habitusvizsgálatának tudománymérési minimum követelményei a következők. A PhD fokozat megszerzése utáni időszakban min. 25 publikáció, ebből 20%-ban (5 db) a jelölt az egyetlen szerző (proceeding, absztrakt kizárva). Ezen belül az impakt faktoros folyóiratban megjelent cikkek száma min. 10 db, melyből min. 7 db külföldi impakt faktoros folyóiratban megjelent közlemény legyen. Max. 3 db impakt faktoros közlemény kiváltható tudományos könyvekkel, könyvfejezetekkel, monográfiával. A PhD fokozat megszerzése utáni időszakra vonatkozóan min. 40 független hivatkozás (könyvekben, tudományos lapokban), amelyből 20 nemzetközi adatbázisok által rögzített külföldi könyvekben és tudományos lapokban történő citáció legyen. E követelményeket az agrárközgazdasági szakértők közül csak nagyon kevesen tudják teljesíteni, ezért óriási nehézséget okoz az MTA doktori fokozat és/vagy újabb professzori cím megszerzése.

A tudományértékelés lehetősége és szemlélete az Open Access térhódításával együtt változik. Az MTA szemléletében és gyakorlatában változásra van szükség, mert a nemzetközi értékelési felfogás változása is felgyorsult. A folyóiratokban megjelenő közleményeknek a folyóirat metrika alapján történő megítélése szakmai hiba, különösen a tudományos munkásság megítélésében használt impakt faktor (IF) összeg tekintetében (egy 12 IF-s cikk szakmai értéke nem azonos 12 darab 1 IF-os cikk együttes szakmai értékével). Az IF-t a folyóiratok idézettségének értékelésére definiálták, sőt az IF a legelterjedtebb és a legtöbb szakmai hibával terhelt metrika. Az idő múlásával az IF érték csak arra használható, hogy egy tudományos közlemény valós idézettsége hogyan viszonyul a megjelenése évében várható értékhez (egyébként a folyóiratnak van impakt faktora, nem az egyes cikkeknek, szerzőknek). A magas presztízsű tudományos folyóiratok igényes szakmai értékelés alapján választják ki a megjelent közleményeket, ezért erősen szelektálnak. Így az igényes és magas presztízsű folyóiratban megjelent tudományos közleményt várhatóan jobbnak értékeljük, mint az alacsonyabb presztízsű helyen megjelent közleményeket (San Francisco Declaration on Research Assessment, Annual Meeting of The American Society for Cell Biology (ASCB), San Francisco, CA, December 16, 2012).

Az idő múlásával – szakterületenként változó idő után (2–5 év) – a megjelenés helyén alapuló megelégedett értékelés helyett a valós tudományos visszhangnak, az idézettségnek, a becsült olvasottságnak/ismertségnek és a szakirodalmi nagyra értékeltségnek célszerű átvenni a folyóirat presztízse alapján történő értékelés helyét. A folyóiratok presztízst többféleképpen lehet mérni. Egyik módja például a magas presztízstől az alacsonyabb presztízsig terjedő, több fokozatú pontozási skála használata szakterületenként (pl. a folyóiratok impakt faktorának kvartilisekbe történő csoportosítása alapján). Így megállapítható, hogy egy oktató, kutató folyóiratcikkei közül x db kiemelkedő, y db jó, z db átlagos és zz db átlag alatti folyóiratban jelentek meg.

A közlemények hatásának fontos tudományometriai mérőszáma az idézettség, mivel a többezt idézett mű nagyobb hatású. Az idézettség a szakterület méretétől, szokásaitól és a közlemény megjelenése óta eltelt időtől függő metrika. A szerző idézettségének értelmezésénél fontos figyelembe venni a szakterületi sajátosságokat, a szerző munkásságának időbeli kiterjedését, valamint az esetleges több szakterületen végzett munkásság sajátosságait. Az egyéni tudományos munkásság

értékeléséhez a legjobb összehasonlítási alap (referencia érték) a hasonló munkásságok nemzetközi halmozásának értéke (pl. nem hasonlíthatjuk össze az orvostudományt és társadalomtudománnyal). A Hirsch indexet az összes idézetből kalkulálják, ami a kevés, de kiemelkedő hatású közlést alulértékeli, elsősorban a közlési aktivitást honorálja.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) működtetése során ismételt felmerült az igény, hogy az MTMT tegye lehetővé a szerzők és az egyes művek szakterületi besorolásait is. Az MTMT-vel és az akadémiai Open Access politikával kapcsolatos események kapcsán világossá vált, hogy a magyarországi tudományometriai szokások egy része, elsősorban, de nem kizárólag az impakt faktor összeg használata idejét múlt és a széleskörű nemzetközi szakértői konszenzus alapján hibásnak minősíthető. Ebben a kérdésben elkezdődött egy akadémiai eszmecsere. Ennek lényege, hogy közelmúltban elfogadott MTA Doktora követelményeit 1–2 éves távlatban indokolt átdolgozni, modernizálni. A tudományértékelésről folytatott eszmecsere 2014 októberéig nem vezetett az értékelési követelményrendszer módosításához.

Prof. Dr. Popp József dékánhelyettes, DI vezető korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

A tudomány szolgálatában – 70 éves prof. dr. Nemessályi Zsolt egyetemi tanár, az MTA DAB alelnöke

Sárvári Mihály

Debreceni Egyetem Mezőgazdasági, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar,
Növénytudományi Intézet, Debrecen
sarvari@agr.unideb.hu

Dr. Nemessályi Zsolt professzorral főleg két területen volt eredményes közös munkánk:

Az MTA DAB Mezőgazdasági Szakbizottság elnöke több akadémiai cikluson keresztül dr. Nemessályi Zsolt professzor volt, a Szakbizottság titkára pedig dr. Sárvári Mihály.

A DAB Mezőgazdasági Szakbizottsága prof. dr. Nemessályi Zsolt elnökletével rendkívül kiemelkedő, eredményes munkát végzett. A mezőgazdaság és az agrárfelsőoktatás gondjainak megismerése céljából, a tudomány és a gyakorlat jobb együttműködése, továbbá a tudományos eredmények innovációjának felgyorsítása érdekében 2000. március 29-én konferenciát szervezett 'Tudomány és gyakorlat az Észak-alföldi Régió Mezőgazdaságában' címmel.

Az Országgyűlés 1998. március 10-i határozatával szentesítette azt az Országos Területfejlesztési Konceptiót, amely 7 régiót alakított ki az országban. Ennek egyike az Észak-alföldi.

Ez a régió természeti kincsekben nem bővelkedik, éghajlata meglehetősen szélsőséges, talajadottságai változatosak, de itt található az ország legkiválóbb talajai is.

Területe az ország területének mintegy ötöde, 1,5 milliós egyre fogyó lakosságában a foglalkoztatottak száma viszonylag alacsony, magas a munkanélküliség. Az Észak-alföldi Régió gazdasága hátul kullog a régiók sorában. Viszonylag magas területi és népességi arányai ellenére a GDP-hez csak mintegy 10%-kal járul hozzá, a lakosság alacsony átlagkeresete és jövedelme mellett.

A régió mezőgazdasága és tudományos potenciálja emelkedik ki elsősorban az országos összetételben.

Az ország szántóterületének 22%-a, a gyep 23%-a, a gyümölcsösök 32%-a ebben a régióban helyezkedik el. A búza és a kukorica 20–21%-át itt termelik, a napraforgó, burgonya, cukorrépa 25–30%-a, a dohány 76%-a ebben a régióban kerül megtermelésre.

Kiemelkedő a régió állattenyésztése is. A sertés és a szarvasmarha 21–22%-a, a juh állomány 38%-a itt található.

Közép-Magyarország és Dél-Alföld után a kutatásfejlesztés mutatóiban (intézmények száma, kutatók létszáma, kutatási ráfordítások) a 3. helyen áll az Észak-alföldi Régió.

A régió mezőgazdaságában működő kutatóintézetek, agrárfelsőoktatási intézmények mutatkoztak be a tudományos rendezvényen, ismertette legfontosabb kutatási eredményeiket és gondjait. A három megye mezőgazdaságának gyakorlatát az FVM hivatalok vezetői összegezték. A régió szervezés ismert problémái ellenére a mezőgazdaság szereplői szeretnék példát mutatni összefogásban és együttműködési lehetőségben. Ezt segíti a tudomány eszközeivel a Debreceni Akadémiai Bizottság.

Nemzetközi tapasztalatok szerint, ahol a vidék életében az agrárgazdaság ilyen jelentős és ekkora szociális súlyt képez, ott az agrár- és vidékfejlesztést nemzeti ügyként kezelik és igyekeznek olyan hivatalra bízni a kutatások irányítását, amelyekben érvényesülnek a tudományszervezéshez szükséges demokratikus elemek.

Ha a társadalmi és gazdasági átalakulás innovációs igényét nézzük, akkor számítani lehet a kutatásigényesség szinte elképzelhetetlen növekedésére, ami az agrárkutatások előtt is eddig nem tapasztalható lehetőségeket nyit meg. Bizonyára időben felismerjük, hogy a gyakorlat kísérletesen igazolt megbízható eredményekre építve számíthat valódi megújulásra, gazdasági növekedésre és szociális felemelkedésre.

A magyar agrárkutatás 1970 és 1985 között eddig ismert legeredményesebb másfél évtizedét élte meg. A gyakorlatba beépült tudomány eredmények gazdasági hasznából a kutatási ráfordítások sokszorosán megtérültek.

A DAB Mezőgazdasági Szakbizottsága kihelyezett ülésein nem csak az Észak-alföldi Régió kutatóintézeteinek helyzetét, a hatékonyabb működésének feltételeit és a prioritásukat határozta meg, hanem a térség agrárfelsőoktatási intézmények fejlesztésének lehetőségeit is.

Dr. Nemessályi Zsolt Professzor nagyon sokat tett a Debreceni Egyetem integrációjának létrehozásában. Az integrációt előkészítő Szenátusnak is elnöke volt. Elképzelését megvalósította és Debrecenben korszerű szerkezetű, jobb adottságokkal rendelkező, nagy szellemi tőkét képező sokszínű, de mégis egységes, az országban legnagyobb felsőoktatási intézmény létrehozásának letéteményezője.

Prof. dr. Nemessályi Zsolt egyetemi tanárral együtt dolgoztam a legfontosabb szántóföldi növények termesztéstechnológiájának és ökonómiai vonzatának kidolgozásában, amivel egyes növénytermesztési ágazat átláthatóságát, fejlesztésének irányait is meghatároztuk. Köszönet érte.

Dr. Nemessályi Zsolt Professzor nemcsak részese, hanem úttörője volt Magyarországon az agrárökonómiai korszerű, kreatív szemléletű elemzés és jövőképek meghatározójának, hanem következetes végrehajtója is.

Köszönjük, hogy megismerhettük, nagy tudása mellett a szerénységét, a tudomány iránti mélységes alázatát és emberi barátságát.

A jövő ökonómusai számára magasra tetted a léceket, örökre az ifjúság és a tudásalapú társadalom példaképe maradsz, mert mindig bölcs voltál, a részekből össze tudtad rakni az egészet, mindig a tudomány és a gyakorlat egységét képviselted.

Köszöntelek a neves és kerek évszámot jelentő 70. születésnapodon.

Kívánom, hogy az MTA DAB alelnöki újabb háromévi ciklus után is még nagyon sokáig élvezd a nagy teljesítmény utáni megérdemelt pihenést.

Prof. Dr. Sárvári Mihály Professor Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

A „Magvető”

Szabó Gábor

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Ágazati Gazdaságtan és Módszertani Intézet, Debrecen
szabog@agr.unideb.hu

Egy egyetemi oktató pályafutása során több fontos állomás adódik, melyek közül kiemelkedő fontosságú az egyetemi tanári cím megszerzése. A hosszú út során, amíg valaki eddig eljut, a legértékesebb „talajba”, az emberi agyakra és szívekbe hullanak azok a „magvak”, inspirációk és szakismeretek, amelyeket oktatóként „vet el” az előadóterekben, a szakmai gyakorlatok valamint a konzultációk során. Hazánkban 1993-tól annál nagyobb megtiszteltetés egyetemi tanárt nem érhet, ha alkalmasnak tartják doktori iskola alapítására és vezetésére. Nemessályi professzort a DATE Szenátusa 1992-ben felkérte egy agrárökonómiai doktori program megszervezésére. Szakmai önéletrajzát tartalmazó könyvében (A tudomány szolgálatában) a professzor úr ismerteti azokat a nehézségeket, amelyekkel az akkori agrártudományi egyetemek szakembereinek meg kellett küzdeniük az agrárökonómiai programok elindításáért.

Közös erőfeszítéseink eredményeként a DATE jogot kapott „*A mezőgazdasági vállalkozások és a vidékfejlesztés ökonómiája*” c. egyetemi doktori (PhD) főprogram indítására, Nemessályi Zsolt egyetemi tanár vezetésével. Igen megtisztelő volt számomra, hogy a doktori iskola munkájában kezdettől fogva külső meghívottként, oktatóként és témavezetőként közreműködhettem. Professzor úr 1993–2000 között felépítette és irányította a doktori programot, melynek vezetését a programok doktori iskolákká átalakítása után én vettem át Tőle. Hálás vagyok professzor úrnak, hogy a Doktori Tanács tagjaként, a Doktori Iskola oktatójaként és témavezetőjeként sok éven át önzetlenül támogatta munkámat, továbbá jelentős mértékben segítette az új munkahelyemen, édesapám alma materében történt beilleszkedésben is.

Említett könyvében foglaltak sokoldalúan és szemléletesen bizonyítják, hogy a mai, egyértelműen sikeres Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola szilárd alapjai, miként lettek az általa vezetett Programtanács által lerakva. Az OAB különböző bizottságainak, továbbá doktori iskolák tanácsainak tagjaként alkalmam nyílt számos intézmény munkáját megismerni. Meggyőződéssel állíthatom, hogy a debreceni agrárközgazdasági program kivételes gondossággal valamint szakértelemmel lett összeállítva és működtetve. Bölcs előrelátásról tanúskodik például, hogy a vidékfejlesztés is megjelent a Doktori Program címében, valamint a környezetgazdaságtan is helyet kapott a választható tantárgyak között.

A folyó év őszéig összesen 104 doktorjelölt védte meg sikeresen értekezését Doktori Iskolánkban. (Megjegyzem: folyó év tavaszán a 138 hazai felsőoktatási kar közül, Karunk oktatói között volt a legmagasabb a tudományos fokozattal rendelkezők aránya!) A 104 egyetemi doktor között sokan vannak, akik Nemessályi professzor, illetve egykori PhD hallgatói témavezetésével készítették el és védtek meg doktori értekezésüket.

Nemessályi professzor úr „vetése” beérett, kitűnő szakemberek kerültek ki az általa elindított tudományos műhelyből, akik közül már többen Karunk vezető oktatói, illetve Doktori Iskolánk óraadói, témavezetői, sőt törzstagjai.

A kicsírázott „Magvak” maguk is „Magvetők” lettek!

Kedves Zsolt! „Magvető” Barátom!

70. születésnapod alkalmából békés, boldog nyugdíjas éveket és nagyon jó egészséget kívánok!

Prof. Dr. Szabó Gábor Professor Emeritus, az Ihrig Károly Doktori Iskola korábbi vezetője korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Újabb adalékok mezőgazdaságunk szerkezeti és ágazati kapcsolattorzulásához

Tenk Antal

Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság és Élelmiszertudományi Kar,
Gazdaságtudományi Intézet, Mosonmagyaróvár
tenka@mtk.nyme.hu

Nemessályi Zsolt professzor 2007. április 25-én a 'Gazdálkodás' c. agrárökonómiai tudományos folyóirat alapításának 50 éves jubileuma alkalmából a mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karon rendezett konferencián „A szerkezet és ágazati kapcsolatok torzulásai a mezőgazdaságban” címmel tartott előadást. Ezt az előadást annak idején meghallgattam és most – 7 évvel később – az írásos változatát elolvasva úgy gondoltam, hogy érdekes lenne néhány, az azóta eltelt időszakban történt változások figyelembe vételével ismét foglalkozni ezzel a témával. Jó apropó erre az a tudományos ünnepséghez kapcsolódó rendezvény, amire 2014. november 4-én kerlüt sor Debrecenben „A tudomány szolgálatában” címmel. Ezen a rendezvényen egyébként több olyan korreferátum hangzott el, melyek Nemessályi Professzor korábbi írásaihoz kapcsolódtak.

Amikor Nemessályi professzor 2007-ben erről a témáról előadást tartott, három évvel voltunk az EU csatlakozásunk után. Így érthető, hogy a 2004-től addig eltelt 3 esztendő változásait nehéz lett volna a csatlakozás egyértelmű hatásaként aposztrofálni. Ami viszont már akkor is érzékelhető volt, az az, hogy az állattenyésztési ágazatok jövedelemtermelő képességének romlása és az EU támogatáspolitikája miatt a növénytermelés és állattenyésztés mezőgazdaságon belüli arányának tartóstorzulása következett be az elmúlt 12 év folyamán (1. táblázat).

1. táblázat

A mezőgazdaság bruttó kibocsátásának százalékos megoszlása (2000. évi összehasonlító árak alapján)

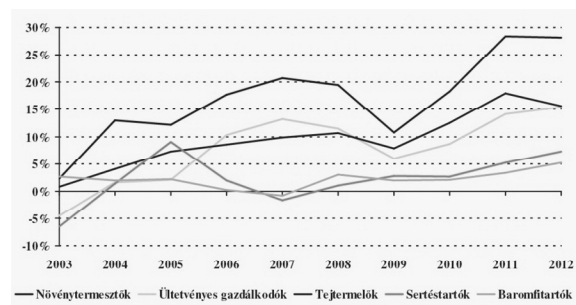
Évek	Növénytermesztés (%)	Állattenyésztés (%)
2002	54,4	45,6
2004	64,3	35,7
2007	56,0	44,0
2009	60,7	39,3
2013	63,2	36,8

Forrás: KSH

A két főtevékenység közötti torzulásokhoz mind a növénytermelésen, mint pedig az állattenyésztésen belüli arányeltolódások hozzájárultak. A növénytermelésen belül a gabonafélék (30% körüli) és az olajos növények (10% feletti) aránya-, az állattenyésztésen belül pedig a sertésállomány nagyarányú (40% körüli) csökkenése voltak az arányeltolódás legfőbb kiváltó okai. Ahogy azt Nemessályi professzor is megjegyezte: „A mezőgazdasági vállalatok és vállalkozások gazdálkodásának eredményei mindig szoros kapcsolatban voltak és vannak jelenleg is a termelés szerkezetével. Alapvetően a termelés szerkezetétől függ a jövedelem nagysága, amit – többek között – az ágazatok jövedelemtermelő képessége, a támogatások nagysága és az ágazati kapcsolatokban rejlő lehetőségek kihasználása befolyásol.”

A magyar mezőgazdaság termelési szerkezetéről – ahogy az az 1. táblázat adataiból is kiolvasható – sommázva megállapítható, hogy hosszú idő óta torz és az utóbbi tíz év során nem láthatók a javulás jelei. Ennek egyik kiváltó oka a növényi és állati termékeken realizálható jövedelmek közötti irreálisan nagy különbségek, a növényi termékek javára. Míg a növénytermelésben a termelési érték arányos jövedelmezőség 20–30% közötti, addig az állattenyésztésben ez az érték csupán 5–10% (1. ábra).

1. ábra: A termelési érték arányos jövedelmezőség változása néhány kiemelt üzemtípusnál

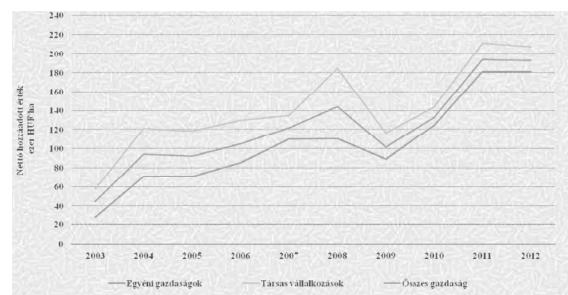

Forrás: AKI (In: Kapronczai et al., 2014)

A fentebb leírt okok miatt az egyéni- és társas gazdaságok között is egyre több a növénytermeléssel foglalkozó, miközben csökken az állattenyésztéssel foglalkozók száma és aránya. Az AKI teszüzemi adatai szerint a meghatározó állattenyésztő gazdaságok száma 2002–2010 között 3 ezerrel (30%) lett kevesebb.

A két gazdaságtípus (egyéni gazdaságok, társas vállalkozások) között elég jelentős (bár láthatóan csökkenő) különbség van az egy hektárra jutó nettó hozzáadott értékben is (2. ábra).

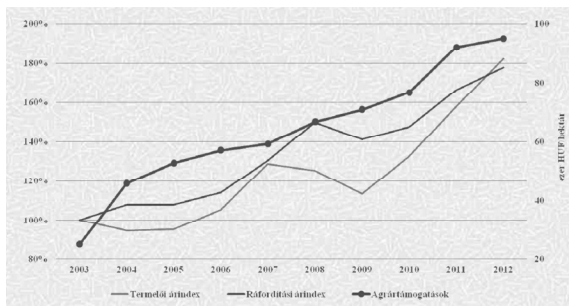
2. ábra: Az egy hektárra jutó nettó hozzáadott érték változása

Forrás: AKI (In: Kapronczai et al., 2014)

Az EU csatlakozás egyik fontos következménye, hogy a támogatások növekedésének, valamint a termelői és a ráfordítási árindex alakulásának hatására „záródott” az agráröllő (3. ábra).

3. ábra: Az agrárrolló és a támogatások változása

Forrás: AKI (In: Kapronczai et al., 2014)

Ennek kedvező hatása volt a mezőgazdasági ágazat jövedelemhelyzetére, illetve a mezőgazdasági termékek piaci versenyképességére.

Az egyes területeken végbement kedvező változások nem feleltethetik azokat a káros folyamatokat (állattenyésztés és ültetvényes gazdálkodás visszaszorulása), amelyek az ágazati torzulásokat okozzák és amelyek rontják a mezőgazdaság eltartóképességét, hátráltatják a munkahelyteremtést és így nem segítik a vidékfejlesztést sem.

Prof. Dr. Tenk Antal Professor Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

Gondolatok a Debreceni Üzemtani Iskoláról – Korreferátum “A tudomány szolgálatában” c., az ünnepi tudományos ülésre megjelent könyvhöz

Vizdák Károly

Szolnoki Főiskola, Mezőtúr
vizdakmarti@gmail.com

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Nemessályi Zsolt professzor úr – akit 70. születésnapja alkalmából jó egészséget és még sok-sok aktív nyugdíjas évet kívánva őszinte tisztelettel köszöntök – felkért a “*Tudomány szolgálatában*” c. könyvében szereplő egykori írásai közül választásra és arról rövid korreferátum készítésére. A választásom professzor úrnak a ‘Gazdálkodás’ XLI. évfolyam 2. számában (1997) megjelent “*A Debreceni Üzemtani Iskola*” c. összeállítására esett. Ebben az motivált, hogy 1997. február 21-én – éppen a professzor úr (mint a Vállalatgazdaságtani Tanszék akkori vezetője) meghívására – részt vehettem a Debreceni Üzemtani Iskola 40 éves évfordulója alkalmából szervezett rendezvényen, ahol nyitóelőadásként elhangzott a cikk anyaga.

A cikk mai szemmel történő áttanulmányozása alapján az alábbi gondolataimat szeretném kiemelni:

- A három iskolateremtő professzor (Gönczi Iván, Kádár Béla, Vadász László) munkásságának jelentőségét – amit Nemessályi Zsolt az elméletileg és tudományosan jól megalapozott gyakorlatias képzés kialakításában jelölt meg – az eltelt 17 év csak tovább erősítette. Ma is megállapíthatjuk, hogy a fenti specialitásokkal rendelkező oktatás tette versenyképpé az Üzemtani Tanszéket a többi egyetem hasonló tanszékeivel. Meggyőződéssel állíthatom (miután mezőgazdasági kutató szakmérnöki tanulmányaimat (1978–1980) a GATE-n, a Gödöllői Üzemtani Iskolában Tóth Mihály professzor úr konzulensi irányítása mellett folytattam), hogy valóban sajátos, jól jellemezhető és elkülöníthető ismeretekkel bíró oktatás folyt Debrecenben.
- A végzett hallgatók körében lefolytatott felmérések eredményeit szemlélve azt emelem ki, hogy a professzor úr által a véleményekből akkor meghatározónak tekintett gazdálkodási alapismeretek, a tervezés, az elemzés, az ágazati gazdaságtan és a számvetési-pénzügyi ismeretek ma is ugyanúgy fontosak és ma is jelentős szerepet játszanak az agrármérnöki tudás más munkaterületekre történő konvertálásában. Természetesen a társadalmi-gazdasági feltételek folytonos változásának hatását követve napjainkban már szükségszerűen újabb ismeretekkel kellene bővíteni ezt a felsorolást pl. marketing, logisztika, vidékfejlesztés, regionális gazdálkodás, stb.
- Professzor úr azon megállapításának aktualitását, hogy Gönczi Iván, Kádár Béla, Vadász László professzorok korukat megelőző, korszerű és aktualitását hosszú távon megőrző ismeretanyagot oktattak, az általa említettekén kívül az is jelesül mutatja, hogy már az 1967-ben megjelent könyvükben (Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana) foglalkoznak olyan témakörrel (az ún. Thünen-körök-

kel), amelyet Lengyel Imre és Rechnitzer János (2004): “*Regionális gazdaságtan*” c., az egyetemi és doktori képzések tananyagának, és a terület, település- és vidékfejlesztéssel foglalkozók számára ajánlott könyvükben ma is igen jelentősnek és aktuálisnak ítélnék. Az idézett könyv IV. Alkalmazott regionális gazdaságtan c. fejezetének 12. Föld- és területhasználat c. alfejezetében értekeznek Thünen mezőgazdasági telephelyelméletéről. Thünen megállapításait – mutatnak rá a szerzők – azóta is nagyra értékelik: Samuelson kiemeli, hogy a Thüneni földhasználati modell egy térbeli általános egyensúlyelméletnek felel meg. Thünennek szerinte méltó helye van Walras, Mill és Adam Smith mellett a közgazdaság-tudomány “Pantheon”-jában.

- A Debreceni Üzemtani Iskola “csapata” által végzett tudományos kutatás – amint arra Nemessályi professzor is rámutat – döntő többségében a gyakorlat által felvetett és a gyakorlatban alkalmazható eredményeket produkált. Ezeknek rendszerbe foglalt megjelenítését tartalmazza például “*A mezőgazdaság műszaki fejlesztésének gazdasági kérdései*” (Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest, 1979. (Gönczi I. szerk.) c. könyvük. A kutatási eredmények gyakorlatba történő átültetését szolgálták egyéb módok mellett azok az előadások is, amelyeket a “csapat” tagjai az ország különböző részein működő termelőüzemekben tartottak. A mai szóhasználat szerint lényegében szaktanácsadási tevékenységet is végeztek. Tehát az oktatás-kutatás szaktanácsadás szerves egysége valósul meg az Iskola tevékenységében.
- A Debreceni Üzemtani Iskola Nemessályi professzor úr részéről nevelőműhelynek való minősítése professzor úr “*A Doktori Iskola tudományos megjelenése 100 PhD értekezésből*”, a DE Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola (2013) megjelent könyve ékes bizonyítéka ennek. A Szerző 11 témacsoportba rendszerezve részletesen feldolgozta a doktori Iskola hallgatóinak témaköreit és kutatási eredményeit. Rámutat, hogy az elmúlt 20 évben az új rendszerű doktorképzésben 100 PhD értekezést védtek meg a hallgatók. A könyvből az is kiderül, hogy a kar mai oktatóinak jó része itt szerezte tudományos fokozatát. Ma ők oktatnak, ők váltak a tudományos élet derékhadává. A Debreceni Üzemtani Iskola közösségének – köztük az ünnepelt Nemessályi Zsolt professzornak – a 40 éves jubileum óta eltelt 17 éves időszakban felmutatott teljesítménye ismeretében bátran mondhatjuk, hogy az az értékrend, szakmaiság és színvonal, amit az alapító professzorok képviseltek, töretlenül folytatódott és bizakodással remélhetjük, hogy folytatódik a jövőben is.

Prof. Dr. Vizard Károly Professor Emeritus korreferátumát tartja az Ünnepi Tudományos Ülésen

ÍRÁSBAN KÜLDÖTT KORREFERÁTUMOK

Néhány tapasztalat a tudás és hasznosításának agrárinnovációban betöltött szerepéről

Lengyel Lajos

Szolnoki Főiskola, Mezőtúr
lajoslengyel@chello.hu

Megtisztelő meghívást kaptam „*A tudomány szol-gálatában*” c. könyv bemutatójára és felkérést az ünne-pi tanácsülésen ismertető korreferátumra. A kitün-te-ő megkeresést megköszönöm.

Dr. Nemessályi Zsolt professor emerítus 70. születés-napja alkalmából szerkesztett könyvben prof. Nábrádi András rektorhelyettes az ünnepeltet mint személyi-séget, gyakorlati szakembert, egyetemi oktatót, kutatót, tudóst, vezetőt, tudományos közéleti szereplőt kiválóan méltatta. A könyv egy-egy fejezetének elolvasása révén e példaértékű életút fontosabb történéseiről tájékozód-hatunk. A korreferálók köszöntő gondolatai, akik évti-zedek óta – személyes- és/vagy munkakapcsolat alap-ján – tevékenységét megismerték, méltatják és elisme-rik, a könyvben közölt információkat megerősíthetik, gazdagítják, „hitelesítik”.

Remélem nem vagyok formabontó, ha nem vala-melyik, mezőgazdasági alaptevékenységgel kapcsola-tos témához csatlakozom, hanem az agrár-innovációt közvetve-, vagy közvetlenül befolyásoló néhány ténye-ző szerepére utalok. Az innováció (egyik értelmezés szerint): „*a tudás létrehozása, hasznosítása és diffúzi-ója a gazdasági növekedés, a fejlesztés és az egészsé-ges szervezeti létezés egyik alapeleme ...*” (MISZ).

Leegyszerűsítve: a tudás létrehozásának eszköze le-het az oktatás, képzés, továbbképzés, szaktanácsadás, a hasznosításnak egyik fontos feltétele és lehetősége a tudományos közélet és a felhasználói szféra működő kapcsolata.

Az ünnepelt, tartalmas és téma gazdag tevékenysé-gének szinte minden munkaterületén közvetlenül, vagy közvetve az innováció valamennyi elemét szolgálta.

A terjedelmi korlátok miatt a tudáslétrehozás és át-adás szerepével, az elmúlt negyedszázadi helyzetével kapcsolatban szándékozom néhány adalékkal szolgál-ni. Gondolataimat, véleményemet a különböző agrár-területeken (állami gazdaság, mg. fejlesztési intézet, termelési rendszer, egyetem, főiskola) eltöltött több év-tizedes munkám során szerzett tapasztalataim indu-kálják.

A tudás létrehozása, elsajátítása önmagában is meg-lehetősen sok tényező által befolyásolt elem, ezért – a teljesség igénye nélkül – kiemelten csak az agrár-felső-oktatási relációjával foglalkozom.

A két és fél évtizede bekövetkezett társadalmi-, gazdasági átalakulás, benne az élelmiszergazdaság tu-lajdon-, és birtokszerkezeti változásai, az EU-tagság az agrárgazdaságra (termelés, feldolgozás, agrobiznisz), de az agrár felsőoktatásra is jelentős hatást gyakorolt.

Többek között olyan kérdések megválaszolása sür-gető, hogy:

- az agrárfelsőfokú képzésben és a hallgatói létszám alakulásában bekövetkezett változások miként szol-gálták az agráriumot,

- a képzés színvonala, a hallgatók elméleti-, gyakor-lati felkészültsége és a munkaerő piaci kereslete kö-zött milyen a kapcsolat,
- megoldott-e a gazdaságok- és a termelés szerkeze-tében történt változásokhoz igazodó szakember el-látottság?

A hivatkozott forrásmunkában részletesen bemu-tattam a képzési rendszer változásának jellemzőit, a hallgatói létszám alakulását, a gazdálkodó szervezetek számának és birtokméretnek a szakemberszükségletre, a gyakorlati oktatás színvonalának a munkaerő kereslet-re gyakorolt hatását, a kétszintű oktatási rendszer ta-pasztalatait. Néhány kiemelésre érdemes megállapítás

Az intézmények finanszírozási módjának gyakori változásai az egyetemeket és főiskolákat képzési szak-területük bővítésére ösztönözték, sőt kényszerítették. Működési feltételeiket létrehozandó ún. költségteríté-ses, hiányos előképzettségű hallgatói létszámnövelés-ben lettek érdekelték. Esetenként megtartásuk érdeké-ben a korábbi követelményszintet mérsékeltek.

A gyakorlati képzés színvonala egyrészt az intéz-ményi feltételek elégtelensége, másrészt a munkáltatók fogadókészségének hiánya miatt csökkent. Ez utóbbi helyzet nem csak a hallgatók gyakorlati ismeretei meg-szerzésének, bővítésének lehetőségeit csökkentette, hanem, kizárta őket elhelyezkedési lehetőségekből is. Ennek az is következménye lett, hogy a hallgatókat felügyelő tanárok az aktuális üzemi gyakorlatot nem látogathatták. Ez pedig főként azoknak a fiatal okta-tóknak a számára lenne fontos akik szaktantárgyakat oktatnak és ún. üzemi gyakorlattal sem rendelkeznek.

Az oktatás (a tudásátadás) minőségét az oktatók tudásszintje is befolyásolja. A mindenkori gyakorlat által megkövetelt korszerű ismeret átadása követel-mény. Ennek, azonban csak permanens kutatómunká-val, önképzéssel és a gyakorlati élettel tartott állandó együttműködéssel lehet eleget tenni. E nélkül nehéz olyan alkalmazott kategóriába tartozó kutatást végezni, amelynek eredményei iránt kereslet van.

Az innováció fontos eleme a létrehozott tudás, tu-dományos eredmények hasznosítása, hasznosulása. Megvalósításának sok lehetősége, módja, eszköze és formája van.

A tudományos közéleti tevékenység szerepe a rea-lizáló munkában meghatározó. A hazai agrár felsőok-tatási intézményekhez hasonlóan DATE, később jog-utódjainak intézményei, intézetei, szervezeti egységei, tanárai sok országos, regionális, megyei szintű rendez-vények (tudományos napok, konferenciák, kiállítások stb. ...) szervezésével évtizedek óta kiemelt feladatuk-nak tekintették a tudás termelőerővé válását realizáló törekvések segítését. Hasonló szerepet vállaltak a MTA Akadémiai Bizottságai, a MAE, METESZ, MKT or-szágos, megyei szervezeteinek szakosztályai, a terme-lési rendszerek.

A következőkben röviden a tudás átadásának egyik lehetőségére és eszközére a szaktanácsadás jelentőségére utalok. A rendszerváltást megelőző évtizedekben a szaktanácsadásnak több, eredményesen működő szervezete volt.

A '70-es évektől az egyetemek szervezeti egységként termelésfejlesztési intézetek, tudományos intézetek és termelési rendszerek tevékenykedtek. A gazdaságokban különböző időhorizontú fejlesztési terveket készítettek, kidolgoztak tenyésztési-, termesztési technológiákat, döntést megalapozó céllal ökonómiai vizsgálatokat, elemzéseket végeztek. A megvalósítás munkáit, a visszacsatolás igényének megállapítása céljából folyamatosan figyelemmel kísérték. A termelési rendszerek a technológiák eszközeinek, berendezéseinek beszerzésében részt vállaltak. Szakszerű használatukat a rövidebb-hosszabb időtartamú képzésekkel, tanulmányutakkal segítették. A termelési rendszerek az egyetemekkel, főiskolákkal, kutató intézetekkel szervezett együttműködésben tevékenykedtek. Ennek hozadékaként említhető az oktatók, kutatók gyakorlati ismereteinek gazdagodása, ezáltal a tantárgyi ismeretek folyamatos korszerűsítésének, új kutatási témák felismerésének lehetősége. Az agrárgazdaság akkori eredményei Európa szakmai közvéleményében is elismertek voltak.

Az 1990-es évek elején új gazdálkodási formák, kormányok döntései által létrehozott, változó feladatú, személyi összetételű irányító, koordináló szervek,

érdekképviseletek jöttek létre. Az „uniós” tagsággal járó kihívásokra való felkészítés csak részben volt megoldott. Főként az egyéni gazdaságok tevékenységének eredményeit befolyásolta az egységes elvek és módszerek alapján működő rendszer hiánya. Például Németországban, jól működő, a gazdálkodók tevékenységét segítő kamarai rendszer évtizedek óta ismert. Hazánkban több területen párhuzamosság, a koordináció, a kompromisszum készség hiánya jellemző. Az ún. regionális tanácsadó központok ésszerű, munkamegosztásra és folyamatos koordinációra alapozott működése – a versenyhelyzet ellenére – a gazdaságok javát szolgálhatná.

Véleményem szerint a mezőgazdasági vállalkozók egy hányada eredménytelen gazdálkodásának nem csak a tőkehiány, a kedvezőtlen időjárási viszonyok, piaci negatív hatások stb. hanem a képzettségbeli hiányosság és a mellőzött szaktanácsadás is oka. A megoldás feltételei összetettek és időigényesek. A gondok felismerése, a problémák politikamentes kezelése, bölcs kompromisszumokkal az aktuális, de sürgős cselekvés kiinduló pontja lehet.

Gondolataimat, észrevételeimet a jobbitás szándékával véleményként, ajánlasként fogalmaztam meg, csatlakozva az ünnepezt példaeértékű életét méltatók köréhez.

Dr. Nemessályi Zsolt professor emerítusnak kiváló eredményeihez gratulálok, sok-sok sikeres alkotó évet, jó egészséget és boldog élete kívánok.

IRODALOM

Lengyel L. (2007): Hozzászólás Magda Sándor „*Tudomány és felsőoktatás*” című cikkéhez. *Gazdálkodás*. 5. 1: 79–82.

Lengyel L. (2011): Merre tart a hazai agrár felsőoktatás? – *ECONOMICA*. A Szolnoki Főiskola Tudományos Közleményei. IV. 11: 69–78.

A becsléstan oktatásának gyakorlati és tudományos jelentősége a gazdasági agrármérnök képzésben

Horváth József

Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kar, Hódmezővásárhely
horvath@mgk.u-szeged.hu

A debreceni gazdasági agrármérnök képzésben az 1990-es évek második felében, Nemessályi Zsolt professzor a becsléstani és vagyonértékelői iskolát a Gönczi Iván, Kádár Béla és Vadász László nevével fémjelzett Debreceni Üzemtani Iskola hagyományait folytatva, annak szerves részeként hozta létre. Ezzel olyan úttörő jellegű munkát vállalt fel, aminek ugyan évszázados gyökerei voltak, de a modern gazdasági agrármérnök képzésben egyedülálló lett. Táplálkozott ugyanakkor a Hensch Árpád által a 20. század legelején lefektetett alapokból is, aki arra hívta fel a figyelmet, hogy „... gazdaságok berendezésénél és kezelésénél a helyes üzleti irány kipuhatólása céljából sok esetben előszámításokhoz kell folyamodnunk. Gazdasági előszámítások szakszerű elkészítése becsléstani ismereteket tételez föl.” A Nemessályi professzor által Debrecenben megalapított vállalkozásszervező és vagyonértékelő szakirányon a hallgatók nem csupán teljesen újszerű ismeretek birtokába juthatnak, nem csak a gyakorlatban is jól hasznosítható tudást, de még külön értékbecslői jogosítványt is szerezhetnek. A szakirányon végzett hallgatók közül az értékbecslést, ingatlanforgalmazást többen hivatásuknak választották; van olyan, aki jelenleg is doktori fokozat megszerzésén munkálkodik ezen a területen.

Nemessályi professzor a vállalkozásszervező és vagyonértékelő szakirányon a Becsléstan c. tárgy mellett más tárgyak felelős oktatója is volt, a Becsléstan azonban több tekintetben is sajátos volt és kiemelkedett a többi közül. A manapság olyan sokat emlegetett gyakorlatorientált képzést Professzor úr több eszközzel is célirányosan valósította meg. Rendszeresen hívott vendégelőadókat egy-egy szakmai részterület minél alaposabb gyakorlati körülménye érdekében. Így éveken át jogászok, földhivatali és adóhivatali szakemberek,

ingatlan- és vállalatértékelők, erdő- és gépértékelést végzők tartottak előadásokat a hallgatóknak. A gyakorlatias képzést szolgálta továbbá az, hogy minden hallgatónak egyénileg kellett egy kiválasztott földterület, majd később egy állattenyésztési telep piaci forgalmi értékét meghatározni és a kalkuláció teljes menetét ingatlan értékbecslési szakvéleménybe foglalni, majd azt kollokvium keretében megvédeni.

Jelen korreferátum szerzője a szakirány első évfolyamának hallgatója volt, majd 2000 és 2004 között doktoranduszként részt vett a Becsléstan c. tárgy oktatásában, 2005-ben vagyonértékelés témakörben védte meg doktori értekezését Nemessályi professzor tematizációja mellett. Szerzőnek az elsők között nyílt lehetősége az egyetemen ingatlanközvetítő OKJ végzettség megszerzésére, amit Nemessályi professzor szervezett meg és a további évfolyamok számára is biztosított. A végzett gazdasági agrármérnökök között többen tudtak így az ingatlanszakma területén elhelyezkedni. Szerző pedig a megszerzett tudást kamatoztatva jelenlegi munkahelyén, a Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Karán megalapította a mezőgazdasági értékbecslő szakirányú továbbképzési szakot, amelyen tucatnyian végeztek már.

Összességében tehát megállapítható, hogy a Nemessályi professzor által megalapított debreceni becsléstani iskola, és annak kisugárzása a mai napig szolgálja a tudományt és a gyakorlatot, valamint a gyakorlati és tudományos szakemberek utánpótlását szerte az országban.

Ezúton is kívánom professzor úrnak, hogy ennek a nagyszerű életpályának a folytatásához a továbbiakban sok ereje és nagyon jó egészsége legyen. Boldog születésnapot kívánok!

Korreferáló tanítványok, jobbról: Dr.habil. Horváth József egyetemi docens, a SZTE MGK dékánja,
Dr.habi. Szabó Bernadett egyetemi docens, Dr.habil. Oláh Judit egyetemi docens

Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. kutatásról

Szabó Bernadett

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Vidékfejlesztés, Turizmus- és Sportmenedzsment Intézet, Debrecen
szabo.bernadett@econ.unideb.hu

A Debreceni Agrártudományi Egyetemen 1999-ben végeztem, és ettől az évtől lettem PhD hallgató az egyetem Vállalatgazdaságtani Tanszékén Nemessályi professzor témavezetése mellett. Témámat közösen választottuk ki, melynek elindításához sok segítséget kaptam tőle, szakértő iránymutatással. Külön figyelmet fordított arra, hogy megismertessen az illetékes szakemberekkel, minden támogatást megadott, hogy sikeresen vegyem a PhD munkámmal járó feladatokat. A PhD ösztöndíjam elkezdése gyakorlatilag egybeesett „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. FKFP kutatás időszakával, melynek témavezetője Nemessályi professzor volt. Nagy örömmre szolgált, hogy így sikerült tevékenyen részt vennem ebben a kutatásban. A kutatási területem négy Hortobágy menti település volt, melyek kapcsán a vidéki területek fejlettségének mérésével, a mezőgazdaság népességmegtartó erejének vizsgálatával, a Hortobágyi Nemzeti Park hatásainak elemzésével, és alternatív jövedelemszerzési lehetőségek ökonómiai értékelésével foglalkoztam.

A vidéki területek fejlettségének mérésénél nagy segítség volt számomra Zsolt szakmai iránymutatása, támogatása. Az ő gondolata volt, hogy a fejlettséget ne pusztán jelzőkkel illessük, hanem számszerűsítsük is a fejlettséget, illetve az elmaradottságot. A korábbi gyakorlat tanulmányozása alapján azt is megállapította, hogy a fejlettséget nem lehet egyetlen mérőszámba belesűriteni, egy ilyen eredmény nem mutatja hitelesen egy település fejlettségét. A Vidéki Térségek Európai Chartája alapján azt javasolta, hogy egy település helyzetét a vidék hármass funkciója szerint vizsgáljuk meg, tehát külön mérjük a település gazdasági, az ökológiai-környezeti és a társadalmi fejlettségi szintjét, mivel korábban előfordult, hogy egy elmaradottnak nem minősített település nagyon is az volt, a vidék valamelyik funkciója alapján. Ezek mellett azt is megállapította, hogy a korábban alkalmazott mutatók száma nem elegendő a település helyzetének valós tükrözésére, és így javasolta a vizsgált mutatók körének bővítését. Mindkét felvetését sikerült is igazolnunk: a PhD értekezésemben részletesen levezettem ezt a bizonyítást, csak úgy, mint dr. Oláh Judit, aki a Nagykállói statisztikai körzet településein keresztül mutatta be a hipotézisnek megerősítését. Mindketten módszertani fejlesztést hajtottunk végre, mely során összehasonlító vizsgálatok segítségével reprezentáltuk a vizsgált vidéki települések fejlettségét, elmaradottságát. Ezek a módszerek más települések fejlettségi vizsgálatára is alkalmasak. Eredményeink megerősítették annak lehetőségét, hogy a vidékfejlesztési források elosztása megalapozott és hiteles legyen.

A mezőgazdaság népességmegtartó képességének vizsgálata során monografikus feltárásokat végeztünk mezőgazdasági települések gazdasági, ökológiai-környezeti és társadalmi viszonyairól, a mezőgazdaság helyzetéről, s megállapítottuk, hogy a rendszerváltással együtt járó gazdasági, társadalmi változások hatására ezeken a településeken kedvezőtlen folyamatok indultak el, mint például munkahelyek elvesztése, magas munkanélküliség, elvándorlás, elöregedés.

A települések mezőgazdaságát és gazdasági, ökológiai-környezeti és társadalmi helyzetfeltárását a Hortobágyi Nemzeti Park kölcsönhatásában is vizsgáltuk, és megállapítottuk, hogy a jövőbe mutató lehetőségek mellett akkor még inkább korlátot és hátrányt jelentett a nemzeti park léte a környező települések gazdasági fejlesztése tekintetében, a szigorú természet- és környezetvédelmi megszorítások miatt.

Az alternatív jövedelemszerzési lehetőségek vizsgálata során a falusi turizmus és a mezőgazdaság lehetséges kapcsolatát értékeltük. Megállapítottuk, hogy ha a természeti adottságok kedveznek a turizmusnak, a rendelkezésre álló és a pótlólagosan befektetett tőke jobban hasznosul, magasabb vendégforgalom realizálható és ezáltal magasabb bevétel érhető el. A sikeres falusi turizmussal foglalkozó vállalkozás csak az érintett vidéki település gazdasági, ökológiai-környezeti és társadalmi fejlettsége esetén garantálható.

A PhD disszertációm sikeres megvédése után sem szakadt meg szakmai és baráti kapcsolatom Nemessályi professzorral, aki továbbra is ellátott atyai jótanácsokkal és egyengette utamat. Kedves Zsolt, iránymutatásaid, bölcs meglátásaid, támogatásod hálásan köszönöm! Isten éltesse 70. születésnapod alkalmából!

Korreferátum „*A vidékfejlesztés tudományos megalapozása*” c. kutatásról

Oláh Judit

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Alkalmazott Informatika és Logisztika Intézet, Debrecen
olahjudit@agr.unideb.hu

A Debreceni Agrártudományi Egyetemen 1998-ban végeztem és ettől az évtől lettem PhD hallgató az egyetem Vállalatgazdaságtani Tanszékén Nemessályi professzor témavezetése mellett. PhD kutatásom első évében már bekapcsolódtam „*A vidéki térségek fejlesztése Magyarországon és Németországban*” c. DAAD projektbe, melynek egyik alprogramja „*A vidéki térség fejlesztésének összehasonlítása magyar és a német viszonyok között*”. A projekt keretében három alkalommal több hetet tölthettem el a Rostocki Egyetemen. Zsoltnak köszönhetően így már kezdő PhD hallgatóként értékes szakmai kapcsolatokra tettem szert. Kutatásunkban megállapítottuk, hogy az elmúlt évben lényeges átalakuláson ment át Magyarország és a régió gazdasága, hiszen ezek az évek a reformok éveit jelentették a volt szocialista országoknak, de a nyugat-európai szövetségi rendszer számára is. Általában a fejlesztési koncepciókat nem tekinthetjük lezártak. A magyar vidék sem tekinthető homogénnek, a vidéki területeken számos feszültséggel és jelentős regionális különbségekkel is találkozunk. A vidékfejlesztés komplexitásánál fogva több szinten is sokrétű együttműködést kíván a résztvevő szervezetek, intézmények részéről. Különös tekintettel kell lenni arra, hogy a vidékfejlesztés összhangban legyen a regionális fejlesztési célkitűzésekkel.

A PhD ösztöndíjam elkezdéskor kapcsolódtam be párhuzamosan a Vállalatgazdaságtani Tanszéken folyó „*A vidékfejlesztés tudományos megalapozása*” c. FKFP kutatási projektbe, melynek témavezetője Nemessályi professzor volt. A doktori disszertációm témája ennek a kutatási célkitűzéseivel egybecsengett, melynek eredményeként doktori tudományos fokozatot szereztem 2003-ban gazdálkodás- és szervezés tudományok területén. „*A Nagykállói statisztikai körzet településeinek fejlődési lehetőségei a vidékfejlesztés keretében*” c. PhD dolgozatomban megvizsgáltam a vidék gazdasági, ökológiai és társadalmi funkciójából kiindulva a Nagykállói statisztikai körzet helyzetét, továbbá gazdasági, ökológiai és társadalmi fejlettségét. Érdeklődésem már ekkor is az Észak-alföldi régió fejlesztési lehetőségeire irányult, hiszen köztudott, hogy ezen régió az ország egyik legelmaradottabb és legkilátástalanabb helyzetű területe. A vidéki térségek pótolhatatlan természeti, építészeti és más értékeket hordoznak, amelyek fenntartása, gyarapítása és ésszerű hasznosítása az egész társadalom érdeke. Elemeztem a Nagykállói statisztikai körzet mezőgazdaságának a rendszerváltás előtti és jelenlegi helyzetét. Elemeztem a Nagykállói statisztikai körzet településeinek juttatott különböző támogatások alakulását. Megvizsgáltam, hogy a támogatások mennyire vannak összhangban a települések gazdasági, ökológiai és társadalmi fejlettségével. Zsolt élelátásának köszönhetően megállapította, hogy az akkori gazdasági viszonyok között új követelményként jelent

meg a vidéki területek fejlettségének megítélésére használt módszerek továbbfejlesztésének igénye. A Központi Statisztikai Hivatal 19 mutatóból álló komplex mérőszámot használt a települések fejlettségének megítélésére, amit a vidék gazdasági, ökológiai és társadalmi funkciója szerint differenciáltuk és további mutatókat vontunk be az alaposabb vizsgálat érdekében. Kutatásomban igazoltam, hogy a települések fejlettségének megítélése objektívebb lehetne több mutatót használva és az ellentmondások jobban kiütököznek, ha a vidék hármaskör funkciója szerint csoportosítjuk. Megállapítottam, a legnagyobb és legfejlettebb települések szerezték meg a területfejlesztési támogatások legnagyobb részét. Megállapítottam, hogy szoros összefüggés van a fejlettségi források mértéke és munkanélküliek, valamint a mezőgazdasági foglalkoztatottak arány között. Az arányos elosztás elve nem tette lehetővé az elmaradott térségek – kívánatos – felzárkóztatását, konzerválta a korábbi állapotot.

PhD értekezésemben részletesen levezettem ezt a bizonyítást, csakúgy, mint dr. Szabó Bernadett, aki a Balmazújvárosi statisztikai körzet településeinek kerestűl mutatta be a hipotézisnek megerősítését. Mindketten módszertani fejlesztést hajtottunk végre, mely során összehasonlító viszonyszámok segítségével reprezentáltuk a vizsgált vidéki települések fejlettségét, elmaradottságát.

Későbbi tudományos kutatásaimban az Észak-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetével foglalkoztam, természetesen nem hagyva figyelmen kívül az egész országban, illetve az Európai Unió országaiiban végbemenő változásokat sem. Igyekeztem megvilágítani azokat a tényezőket, melyek hatással vannak az Észak-alföldi régióban tapasztalható magas munkanélküliségi ráta és az alacsony foglalkoztatási szint kialakulására, az elmúlt években lejátszódó gazdasági változások tükrében. Munkaerőpiaci kutatásaim közül kiemelkedő a Debreceni Egyetem által vezetett „*A foglalkoztatás új formái, mint a vidéki közösségek jövedelemtermelő képességének növelése*” - az EU 7 keretprogram által finanszírozott kutatási program. A program rövidítése: RuralJobs. Megállapítottuk, hogy a fejlődés megalapozásának az alapja az oktatás fejlesztése, a terület igényeinek megfelelően. A vidéki szegénység és szociális elkülönülés csökkentése érdekében javítani szükséges az infrastruktúrát, és elő kell segíteni a fenntartható erőforrások használatát. A gazdasági környezet kedvezővé tehető a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentésével, az adók csökkentésével, a helyi vállalkozások termékeinek piaci elhelyezésének segítségével, a gazdálkodók pénzügyi helyzetének javításával. A vidéki gazdaság változatos formáinak megteremtésével növelhető a munkahelyek száma vidéken. A versenyképesség javítása szempontjából fontos a vállalatok együttműködése, a hatékony ellátási láncok kialakítása,

a klaszterek adta előnyök kihasználása. Fejleszteni szükséges a vállalkozók üzleti-előrejelzési és marketing ismereteit, a vállalatok beilleszkedését a tágabb környezetükbe. Az európai uniós politikának a vidékfejlesztési politikát jobban a terület sajátosságainak megfelelően kell fókuszálnia. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot és a különböző strukturális alapokat úgy kell átalakítani, hogy pontosan elkülönüljenek a vidéki foglalkoztatás fejlesztésére vonatkozó részek. Támogatni szükséges a területi hálózatok kialakítását és működését, melyen keresztül a helyi szereplők megismerkedhetnek a más területeken sikerrel alkalmazott módszerekkel. A RuralJobs kutatás fontos üzenete, hogy egyféle módszer, eljárás nem alkalmaz-

ható minden területre egyformán, ezért olyan vidékfejlesztési, azon belül foglalkoztatási politikát kell kidolgozni, amelyik alkalmazkodik a különböző régiókban élő emberek igényeihez.

Kedves Zsolt! Amikor születésnapod alkalmából örömmel köszöntelek, hálásan köszönöm Neked mindazt a nagyszerű gondolatot, hitet és erőt, ami sokban segített a szakmai pályámon. Kívánom neked, hogy mindaz a sok-sok iránymutatás, támogatás, szeretet, amelyet adtál kerüljön vissza hozzád, és tegye örömmel teljessé minden napodat. Ehhez már csak nagyon hosszú életet kívánok, hogy minél több ilyen örömteli napod legyen. Jó egészséget, és további aktív tudományos tevékenységet kívánok neked!

Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. témához

¹Ágnes Kühnel – ²Petra Maier

Rostock University, Rostock

¹agnes.kuehnel@uni-rostock.de

²petramaier47@googlemail.com

A Debreceni Agrártudományi Egyetem és a Rostocki Egyetem között 1962-től 2012-ig hosszú és eredményes együttműködés volt.

Az együttműködés megalapozói Prof. Dr. Dr. h.c. Jannermann és Prof. Dr. Kádár voltak.

Az együttműködés és a tudományos üléseken való “találkozás” nemcsak a keleteurópai országok nemzetközi porondon való szereplését szolgálta, hanem nagyban hozzájárult ahhoz is, hogy jobban megértettük egymást.

Példaként említjük a GEWISOLA kongresszuson való részvételt 1993-ban, és a 2007 és 2010-beli “munkatalálkozásokat” valamint nem utolsósorban az 1997-ben a Debreceni Agrártudományi Egyetem a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara és a Rostocki Egyetem által a magyarnémet cserekapcsolatok (DAAD) keretében elnyert projekteket. Ezen projektek címe: „*Új stratégiai koncepciók és a vidéki térségek fejlesztése*”.

A DAAD-projekteket Dr. rer. oec. habil. Dr. h.c. Kühnel Ágnes vezette 1997 és 2003 között.

E korreferátum a DAAD-projekteket emeli ki, mint a baráti és tudományos együttműködés példáját Nemessályi Zsolt, Kühnel Ágnes és Maier Petra között.

A stratégikus vezetés a stratégiai gondolkodás magasiskolája és megpróbálja a stratégiát a vállalkozások alapvető tevékenységévé tenni.

Az 1998-ban megjelent projekt három fő témát dolgozott ki:

- a kompetens vezetés és kompetencia azonosítása (PD Dr. rer. oec. habil. Kühnel Ágnes),
- a vidéki térség fejlesztése (Prof. Dr. Nemessályi Zsolt),

– a tanácsadás és a tanácsadók szerepe (PD Dr. agr. habil. Maier Petra).

Az alapvető kérdés az volt, hogy a vállalkozásoknak és általánosságban a “szervezeteknek” mennyiben sikerül hosszantartóan és átlagon felett sikeresnek lenniük.

A klasszikus ismeretelméleti tétel ezt nem eléggé alapozza meg. A mi együttműködésünk a tartalmi és a módszertani egység megtalálására irányult. A moderáció módszertanában meglettük az egységes megközelítés lehetőségét.

A 2000-ben megjelent projekt empirikus megközelítése volt a három fennnevezett fő témának. Esettanulmányokban dolgoztuk ki és bizonyítottuk be az 1998-as elméleti megközelítés megvalósíthatóságát. Elsősorban:

- a kompetencia kiépítése és fejlesztése,
- a vidéki térségek fejlesztésének megítélése Magyarországon és Németországban,
- a kompetencia minőségének elbírálása a tanácsadásban került kidolgozásra.

A kompetencia, a flexibilitás és megújulási készség határozzák meg a vállalkozások és a “szervezetek” piaci értékét. A piacok globalizálódása folyamán alapvető változást hoz a vállalkozások emberi “vagyonértékének” intelligens hasznosítása abban, hogy a vállalkozás a “piacon” mennyire sikeres és effektív lesz.

A két DAAD-projekt elsősorban a német és magyar vállalkozási folyamatok transzparensé tételét szolgálta.

Nemessályi Zsolt ebben ténylegesen a tudomány szolgálatában állt.

IRODALOM

40 Jahre Universitätspartnerschaft Rostock-Debrecen Universität Rostock Agrar-und Umweltwissenschaftliche Fakultät 2003.
DAAD-Projekt 1998 ISBN 3-86009-152-2.

DAAD-Projekt 2000 ISBN 3-86009-177-8.
Neue strategische Konzepte und die Entwicklung des ländlichen Raumes.

Egy el nem hangzott korreferátum

Czinege István

Egri Agrober Tervező Kft., Eger
agrober@egri-agrober.t-online.hu

Tisztelt Jelenlévők, Tisztelt Ünneplők! Sajnos minden tudományos tanácskozást az jellemzi, hogy igen kevés idő jut a hozzászólásokra, vélemények alapos kifejtésére. Ezért is szeretném néhány gondolatomat röviden írásban kifejtetni.

Tisztelt Professzor Úr, Kedves Zsolt! Ne haragudj, hogy így szólítalak, de erre korunk lehetőséget ad, hiszen a közelmúltban köszöntöttél fel hetvenedik születésnapom – születésnapunk alkalmából. Egyidősök vagyunk, életutunkban igen sok hasonlóság, összefonódás, összefogás van. Együtt koptattuk máig is tisztelt és szeretett Intézményünk padjait, tiszteltük egymás eredményeit, ahol tudtunk segítettünk egymásnak. Egyidőben dolgoztunk termelészövetkezetben, ahol elméleti és még szerény gyakorlati tudásunkat sikerült bővíteni az ott élő idős paraszt nénik és bácsik őszinte, mindig jóindulatú tanácsaival. Aztán te visszakértél kedvenc iskolánkba, de kapcsolatunk nem szakadt meg.

Őszinte örömmel és megtiszteltetéssel fogadtam, amikor közel 20 éve meghívtál az egyetemre azzal a felkéréssel, hogy az általam gyakorolt szakterületről tartsak előadást a mérnökjelölt hallgatóknak. Számomra ezt még talán nehezebb feladat volt, mint növénytermesztésből Bocz professzor úrnál szigorlatozni.

Évek múltán jöttem rá, hogy a gyakorlatban dolgozó, nagy tudású, Debrecenben végzett agrármérnök társaim és szerénységem meghívása egy gondosan kidolgozott oktatási koncepciód szerves része volt:

- Véredbe bele ivódott, hogy az elméletet a gyakorlattal össze kell kapcsolni annak érdekében, hogy a végzős mérnökök megismerhessék azokat a szakmai és emberi fogásokat, melyekkel már munkába lépésük első napjától találkozhatnak/találkozni fognak.
- Úgy szervezted a hallgatók államvizsgáit, hogy ott a jelöltek nemcsak tudásukról tettek tanúbizonyságot, hanem egy életre szóló tanácsokat kaptak a professzoroktól és a bizottság külső tagjaitól. Itt senki sem arra volt kíváncsi, hogy a vizsgázó mit nem tud, hanem, hogy majd mire kell felkészülnie a gyakorlati életben.

Amikor Debrecenbe, az egyetemre megyek, az számomra ünnep. Volt professzoraimat (sajnos egyre kevesebben vannak) öröm látni, és soha nem tudom őket az üdvözlésben/köszöntésben megelőzni. Ebben igen nagy szereped volt Neked, barátságodban, közvetlenségedben, segítőkészségedben, melyet ezúton is köszönök.

KÖSZÖNTÉSEK

Nemessályi Zsolt 70 éves

Popp József

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Ágazati Gazdaságtan és Módszertani Intézet, Debrecen
poppj@agr.unideb.hu

A korábbi Debreceni Agrártudományi Egyetem oktatóival nem alakult ki szoros kapcsolatom, így Nemessályi Zsolttal sem. Ennek két oka volt:

1. 2000 előtt több mint 10 évig külföldön dolgoztam,
2. sohasem jártam a Debreceni Agrártudományi Egyetemen (így hozta a sors).

Kapcsolatunkról 3 emlékezetes történetet azért fel-idez-

1. Az 1990-es évek közepén Markó Béla, Szűcs István és Magda Sándor az USA-ba látogatott, ahol én szerveztem 2 hetes programjukat, beleértve az ISU meglátogatását is. Ott Stan Johnson adott vacsorát a delegációnak, amikor megkérdezte látogatásunk célját. Erre én elmondtam a szokásos disneylandes diplomataszöveget: kétoldalú kapcsolatok építése, oktatói és hallgatói cseregyakorlat, kettős diploma kiadása stb. (előtte már két tucat delegációval jártam ott hasonló szöveget elmondva, de kapcsolat nem lett). Stan Magda Sándorra nézett: Ön is így gondolja. Erre Magda Sándor: megcsináljuk. Ez engem is meglepett és Szűcs Pista felé fordultam azt kérdezve: Pista, ezt komolyan lehet venni. Erre ő: Józsikám, ha Sanyi azt mondja, hogy megcsinálja, akkor meg is csinálja. Egy év múlva megszerveztem E. Heady feleségének, lányának és a College of Agriculture dékánjának (David Topel), Cruse és Marinowski profok gyöngyösi útját, ahol egyébként E. Heady mellszobrát is leleplezték. Ezen a vacsorán vett részt Nemessályi prof is, aki otthonosan mozgott az iowai delegáció tagjai között, nekem pedig éppen hogy köszönt. Láttam, hogy önbizalomban és magabiztosságban nem szenved hiányt. Nem zavart, mert akkoriban diplomataként ez a magatartási kultúra tőlem sem állt távol. Az már apróság, hogy nekem köszönhette találkozását az ISU delegációjával.
2. 2009-ben kerültem a GVK-ra, amikor elmondták nekem, hogy a kampuszon van egy másik kar is, a MÉK. Akkor láttam először az Agrártudományi Egyetem feliratot a főépületen, és nem érttem, hogy egy Kar miért Egyetem? Ma sem értem, de ez nem az én problémám. Egyébként szoros kapcsolatot ápolok a Kar oktatóival, szorosabbat, mint az egyetem egykori diákjai, a GTK mai oktatói. Tudtommal azért kerültem ide, hogy átvegyem a DI vezetését. A DI vezetőjének megválasztásakor azonban más személy lett a vezető. A választás előtt Nemessályi Zsolt a következőt mondta: 10 évvel

ezelőtt azért kellett lemondanom a DI vezetéséről, mert érkezett egy nagy doktor (tudományok doktora), aki a kandidátustól átvette a DI vezetését. Eltelt 10 év és érkezik egy MTA doktor, de kandidátusnak adjuk át a vezetését, majd kiviharzott az ülés-teremből.

3. A DI új vezetése ülést tartott, ahol a titkár kritizálta a törzstagok munkáját. 20 perc után Nemessályi Zsolt megkérdezte, hogy ki vezeti a tanács ülését: a titkár vagy a DI vezetése? Nekem is úgy tűnt, hogy a titkár. Megjegyeztem. 2 év múlva átvettem a DI vezetését és nem a titkár vezeti az üléseket. Számomra felüdülés volt Nemessályi Zsolt megjegyzéseit hallgatni, mert szemtől szembe mondta el egyenes véleményét olyan kampuszon, ahol számos kolléga látszatelté a félrebeszéléssel párosul.

Befejezésül hadd idézzek egy dalszövegből Nemessályi Zsolt professzor úr tiszteletére!

Demjén Ferenc: Így fogadj el igazán (dalszöveg)

*Akárhogy nézem, színházban vagyok,
Páholyból néznek rám furcsa alakok.
Mindenki mást hisz, más színt visel,
S valódi arcát álarc rejti el.
Mégis, meddig élünk álarcok mögött?
Mit kell eltitkolnunk így egymás között?
Engem így fogadj el igazán,
Mert más nem lehetek.
Miért keresnék ezután
Újabb szerepet?
Csalhat a világ,
De mi nem csalódhatunk,
Ilyennek születünk,
S már így is maradunk.
Miért is élünk most is álarcok mögött,
Hisz a régi színház már elköltözött.
Változnak dolgok,
Mi nem változunk,
Szeress hát, ha kellünk,
Úgy, ahogy vagyunk!*

Kedves Zsolt!

70. születésnapod alkalmából kívánok Neked és családnak jó erőt és egészséget, a többit meg tudod venni.

A tudás átadás és gyarapítás szolgálja – Nemessályi Zsolt

Csete László

Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest
drcsetelaszlo@gmail.com

A közelmúltban ünnepelték és köszöntötték 70. születésnapja alkalmából Debrecenben – 2014. november 4-én „*A tudomány szolgálatában*” címet viselő rendezvényükön – kollégák, oktatók-kutatók, valamikori hallgatók, kiváló pályatársunkat Nemessályi Zsolt egyetemi tanárt. Bevallom, amikor, ha későn is, de megkaptam a meghívót, töprengtem a címen, de amikor kedves barátomtól, Zsolttól, megkaptam „*A tudomány szolgálatában*” c. keménykötésű, szép kiállítású, terjedelmes – 351 oldal – könyvet és a laudációk részleteit, megértettem, hogy miről is van, vagy lehet szó: Nemessályi Zsolt tudományos igényű oktató-kutató tevékenységéről, amit én személyes tapasztalataim, ismeretségünk alapján, úgy fogalmaztam meg, hogy Nemessályi Zsolt – elismerésre és tiszteletre méltó, évtizedeken átívelő – pályáján igazában mindvégig a tudás, a tudás átadás és gyarapítás szolgálja volt.

Nemessályi Zsolt három évszámot ünnepelhetett egyszerre: a 70. születésnapját, 40 éve jelent meg az első tudományos publikációja és 30 éve kapcsolódott be az MTA Debreceni Akadémiai Bizottsága munkájába.

Nemessályi Zsolt oktató-kutató tevékenységéről azért is bátorkodom elismerően írni, mert ismeretségünk, kapcsolatunk több évtizedes múltra tekint vissza. Az említett könyv utolsó oldalán feltüntetett nagy elődjével, Gönczi Ivánnal, Vadász Lászlóval már 1951-ben együtt dolgoztunk a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. Később is a debreceni Üzemtani Tanszék gyakori vendégeként, szereplőjeként, tankönyvük társszerzőjeként – amelyhez olyan részletekkel társultam, mint a vállalkozói magatartás, a ráfordítás, föld, hozam arányok stb. – együttműködő partnerként is gyakran megfordultam és a fiatalokat már pályakezdésük kezdetétől is figyelemmel kísérhettem. Erdei Ferencsel is megfordultunk Debrecenben Bencsik István rektornál baráti látogatás keretében, de találkoztam Zsolttal az MTA Debreceni Területi Bizottságában többször is, majd vizsgáztatás alkalmából, rendezvényeken stb.

Ennek ellenére, amikor a Gazdálkodás szerkesztője felkért, hogy a folyóirat számára írjak laudációt Nemessályi Zsolt professzorról, mindjárt az jutott eszembe, amit Tenk Antal professzor 70. születésnapjára rendezvényén mondtam, Óváron, hogy „... *minden szép és jó elhangzott már*”. A debreceni, említett rendezvényre küldött 17 referendumban is feltehetően Nemessályi Zsolt pályafutásáról minden említésre méltó elismerést, megemlézték. Ezek néhány nagyon lényeges, Nemessályi Zsolt emberségére, tevékenységére, oktató-kutató munkájára jellemzővel még kiegészíthetők, bővíthetők, melyek kerekébbé tehetik a „laudációt”.

Nemessályi Zsolt évtizedeken átívelő tevékenységében jól nyomon követhető a képzés-oktatás-nevelés

egységének, összefüggéseinek következetes érvényesítése, ami bizony nehéz, odafigyelést, felkészülést, emberismeretet, beleérző képességet stb. igényel. Ez mind az egyetemi hallgatók, mind a tudományos utánpótlás vonatkozásában kifejtett erőfeszítéseiben jól érzékelhető. Barátunk évei a tudás-átadás, a „kiművelt emberfők” képzése szolgálatában teltek, s szerencsére napjainkban is folytatódnak.

Kedves kollégámat, Zsoltot az is dicséri, hogy mindig igyekezett lépést tartani a tudományos haladással, mert bizony a takarmányadagok optimalizálása óta gyorsulón változott a világ, s ma már a vállalkozóknak, a családi gazdálkodóknak és az üzemszervezőnek a nitrátjelentéssel, a fenyegető büntetésekkel, adat-szolgáltatásokkal, nyilvántartással, elektronikus kapcsolattartással, piaci ismeretekkel, pénzügyi műveletekkel, s mindenek előtt a különféle támogatások, pályázatok el-, illetve megnyerésével stb. szükséges foglalkozni a szántás-vetés-betakarítás mellett, ráadásul napjainkra csaknem teljesen háttérbe szorult a mezőgazdaság alapjaival való foglalkozás, az, hogy hol, mit, hogyan célszerű termelni, értékesíteni?

Nemessályi Zsolt életpályája abban is mintaszzerű, hogy termelési, üzemi ismeretei megszerzését követően nem „szállt egyik ágról a másikra”, hanem következetesen az Egyetemen fáradozott, pedig mindenki tudja, hogy ez az út nehézségekkel, esetenként szakmai irigységgel, karrier és más viszállyokkal „kikövezett”. Ebből – több más mellett – talán a legvilágosabban kitűnik, hogy Zsolt valóban hivatásának tekintett és hivatásként gyakorolta oktató-kutató munkáját, nála ez nem egyszerű foglalkozás, pénzkereset vagy érvényesülési lehetőség volt!

Nemessályi Zsolt üzemtannal, üzemszervezéssel, vállalat-gazdaságtannal foglalkozó oktató-kutatóként aggódva tapasztalta és előre látta annak kockázatát, veszélyét, hogy felbomlanak, megszűnnek a „magyar emberek” erőfeszítéseivel létrejött termékpályák. Ennek igyekezett hangot adni, felhívni a döntéshozók figyelmét a tennivalókra. S, hogy a politikusok hozzáértésének hiánya, a piacszerző befektetők, vagy a vagyonosodók kapzsisága nem figyeltek fel erre, arról nem ő tehet. Az eredmény a mai napig: az átalakuló, étmeneti mezőgazdaság. Sajnos napjaink munkáiban, publikációiban nem kap kellő hangsúlyt, sőt igazából meg sem jelenik az, hogy a hazai mezőgazdaság, míg régebben államközi szerződésekre alapozva, hosszabb távon is biztos piacokkal rendelkezett, fejlődhetett, folyamatosan korszerűsödő tudással rendelkező agrárszakemberek közreműködésével, addig napjainkban, teljes mértékben az EU támogatás tartja – jelképesen – „lélegetető gépen”, s valahogy nem képes érvényesülni a felhalmozott tudás, tapasztalat sem. (Ehhez két megjegyzés kívánkozik: egyrészt régebben, 1990 előtt is szállított a hazai agárgazdaság „nyugati piacokra”

terményeket, termékeket, élelmiszereket másrészt mi van, mi lesz, mi lehet, ha holnapután elfogyna az "oxigén"?).

Megemlítem, hogy Zsolt kezdeményezte a földadó ismételt bevezetését, amiről régebben beszéltünk, véleményyt is cseréltünk. A földadót, több okból, én is fontosnak tartom. Napjainkban végre valahára újra felmerült a földadó bevezetése kormányzati körökben, de nem mindegy milyen célok szolgálatában és hogyan állapítják meg.

Nemessályi Zsolt elhivatott felkészültségét jellemzi az, hogy világosan látta, nem elég ha az agrárszakemberek, a valós eredményeik talaján ugyan, se csak egymást dicsérik, „fényezik” ahogyan ma mondják, ha nem be kell tagolódni, együtt kell haladni és elismerést „szerezni” a tudományos haladás rendszerébe. Nemessályi ezt felismerve három évtizeden át eredményesen tevékenykedett az MTA Debreceni Akadémiai Bizottságában, (MTA DAB), mint az agrártudományok képviselője, az Agrártudományi Szakbizottság vezetője. (Az MTA területi bizottságokat szervezett, működtetett, székházzal, vendégszobákkal stb. ellátva: Pécsen, Veszprémben, Szegeden, Miskolcon és Debrecenben, a helyi tudományos élet serkentése, a különféle tudományterületek összehangolás, együttműködése stb. érdekében.)

Jól emlékszem, hogy szaktitkár koromban milyen elismert volt az MTA keretében az Agrártudományok Osztálya, amit kiváló oktatók, kutatók, köztük világhírűek (Kotlán Sándor, Manninger Rezső, Mócsy János, Erdei Ferenc, Somos András, Soó Rezső és mások), valamint különféle tudományos rendezvények fémjeltek.

Nemessályi Zsolttal nemcsak a tanszéken, hanem az MTA DAB-ban is többször találkoztunk, például, amikor a tudományterület publikációs lehetőségeinek javítása érdekében szervezett konferenciát, vagy amikor két alkalommal is a tárcaközi összefogásban, a kutatók-oktatók, szakemberek széleskörű együttműködésében zajló kutatási programjaink rendezvényeivel, Láng István akadémikussal szerepeltünk a DAB-ban, hogy csak néhány alkalmat említek.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni Nemessályi Zsolt "hervadhatatlan érdemeit", amit az agrártudományok, elismertetéséért, az egyetemen a tudományos haladásáért, a Debreceni Agrártudományi Egyetem érdekében tett, szerényen, tudatosan szolgálva.

Nemessályi Zsolt 2001-től kezdődően a Gazdálkodás szerkesztőbizottságában is tevékenykedett, igen hasznosan. A tőle megszokott megfontoltsággal működött közre a folyóirat tudományos küldetése, a közlések színvonalának emelése, a tudományos igényesség érdekében. Születésnapja alkalmából pedig a Gazdálkodás szerkesztőbizottsága, a folyóirat volt és leendő szerzőtársai, olvasói, valamint saját nevemben mindenekelőtt megköszönve eddigi sokoldalú fáradozását, azt kívánjuk, hogy jó egészségben még sokáig kattogtassa fényképezőgépét, ne rejtse „véka alá” a bírálni való eseteket, fonákosságokat vagy éppen a követésre méltó példákat és kamatoztassa gazdag élettapasztalatát az agrárszakemberek, a mezőgazdaság, a vidék, szeretett hazánk javára!

Kedves Zsolt! Éltesen az Isten!

Prof. Dr. Csete László a GAZDÁLKODÁS korábbi főszerkesztője 85 éves!

Születésnap köszöntő

¹Dimény Imre – ²Szűcs István

¹Magyar Tudományos Akadémia, Budapest
zsuzsanna.osvar@uni-corvinus.hu

²Szent István Egyetem, Gödöllő
szucs1490@gmail.com

Kedves Zsolt! Meglepődtünk, mikor jött az értesítés, hogy Nemessályi Zsolt 70. születésnapra invitálta barátait, kollégáit, ismerőseit.

El sem akartuk hinni, hogy már te is átlépted a büvös küszöböt, amely egy egyetemi tanár esetében mégiscsak határvonal. Egész életedet az oktatásnak szentelted, az egyetemi oktatási pályafutásod példaértékű, amit a hallgatóid szeretete, nagyrabecsülése és tisztelete naponta visszaigazol. Ugyanez tapasztalható kollégáid, munkatársaid esetében is. Büszke lehetsz oktatói és kutatói tevékenységedre, ami az MTMT adatbázisa híven visszatükröz és bizonyítja, hogy a magyar és a nemzetközi agrár-közgazdasági közösség nagyra becsült és elismert tagja lettél azzal az örökséggel, amelyet az utókornak nyújtasz át nyugálományba vonulásod alkalmából.

Mi egy kis rövid versidézzel szeretnénk minderre pecsétet tenni. Részlet Szűcs István a „*Rőzselángok melegében*” című kötetből:

*„Mint ősz mester, kinek műve
mint illik, szépen sorba fűzve
száll szerte az utókornak.
Általad mi is gyarapodtunk
– tartással,
– tudással,
– tisztességgel,
hetven fának gyümölcsével.”*

Dimény Imre akadémikussal közösen 70. születésnapod alkalmából mi is szívből jövő jókívánsággal kívánunk további sikereket, jó erőt, egészséget.

Congratulations on your 70th birthday

Stanley R. Johnson

National Center for Food and Agricultural Policy, USA, Washington DC
sjohnson@agconversions.net

Zsolt, please accept congratulations from Maureen and me on your 70th birthday and on the occasion of your honor by the University.

What a pleasant surprise to receive your book – I looked through it with many warm and kind feelings. You have had a great career and I was fortunate to be a small part of it. I will always remember your days at CARD and ISU. You really took advantage of your stay, and in the process added significantly to our program at CARD.

I looked through the photos in your book and read some of the articles that were in English. Those of ISU, Ted Kramer and others were special to me and gave me an opportunity to recall many of the good times we had at ISU.

Maureen looked at your book as well and found it interesting and a document that reviewed your extensive career as an agricultural economist and academic leader. We will both always remember you and your family as good friends and kindred spirits.

What a treat to have the pictures of your ceremony at the University and your 70th birthday party – the pictures made me feel as if I was almost there.

At the ceremony honoring you at the University I picked out some old friends – a little gray on the top but recognizable. What an honor for you and your years at the University. Sorry that I could not be there.

All the best to you and family and friends at Debrecen. Perhaps at some time in the future we will be together again. In the meantime your book and the memories that it stimulated will keep us connected.

Köszönet – a 70. születésnapod margójára**Szabó Bernadett**

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Vidékfejlesztés, Turizmus- és Sportmenedzsment Intézet, Debrecen
szabo.bernadett@econ.unideb.hu

A Nap és a Hold zengje énekét,
boruljon aranyba ez a hetven év!

Oly sokat adtál: szeretetet, gyermekeket,
igaz hitet, tudást, s mélyreható bölcséletet.

Kitartást a sikerhez, mely társunkul szegődött,
a munkához atyai támogatást, mely lelkedből jött.

Merd kitárni szíved, hogy meglássák éned,
igaz bölcsességed és szerető fényed.

Az igaz fényt árnyék nem boríthatja,
Ő csíhol világosságot, hol a szív kívánja.

Nem vagy egyedül, utadat társak kísérik,
szerető szívek, kik nyújtják feléd kezeik.

Igaz értékeid útjelzők számunkra,
kereső elmék találtak biztos fogódzóra.

Következetesség és rend honol a lelkedben,
összetartás, segítőkészség jellemez a szívedben.

Fényt mutattál az úton, sokat köszönünk Neked,
utunkat támogatással, odaadással egyengetted.

Szárnyaid alatt nőttünk fel, örök hála ezért,
szívünket kapocs köti, egy örök kötelék.

Kedves Zsolt, légy hát ünnepelve,
eljött e kerek ünnep Téged megtisztelve.

Bár emlékszem, mikor hatvan lettél,
borzongtál, hogy Te is megöregedtél. ☺

Az évek azonban mit sem számítanak,
ha az ember a lelkében örök fiatal marad.

Tele tervekkel és vágyakkal,
mégis békével és a lelkében harmóniával.

Születésnapod alkalmából Isten éltesen Téged,
boldogságot, egészséget, s teljességet hozva Neked.

VIVAT, CRESCAT et FLOREAT ACADEMIA!**Tenk Antal**

Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság és Élelmiszertudományi Kar,
Gazdaságtudományi Intézet, Mosonmagyaróvár
tenka@mtk.nyme.hu

Dr. Nemessályi Zsolt Professor Emeritus 70 VIVAT PROFESSORES!

Nemessályi Zsolt professzor 70 éves lett

Meghívó érkezett, s benne: Debrecenbe kéne menni... ,
ahol egy könyvbemutatón lehetne részt venni.
Hajnalban indultunk, jöttünk Hortobágyon, s Kilen-
lyukú Hídon át,
míg végül megleltük a Gazdaságtudományi Kar otthonát.

Most, hogy a könyvbemutatón túlvagyunk már,
adjuk meg az ünnepeltnek is, ami Neki jár:
mert 70 évesnek lenni nem mindennapi eset,
ezért foglalkozunk Professzor Úrral is egy keveset.

Tudjuk, hogy már fiatalon a tudomány szolgálatába állott,
s egész életében dolgozott érte, akár egy megszállott,
bár dolgozni a fábiánházi termelőszövetkezetben kezdett,
de később két doktori, meg egy kandidátusi fokozatot
szerzett.

Fokozatainak, beosztásainak se szeri, se száma,
mindegyiket felsorolni nem is tudom máma:
volt mb. főigazgató, tanszékvezető, meg az Egyetem
rektorhelyettese,
PhD programvezető és az Egyetemi Szövetség szená-
tusának elnöke.

A híres Debreceni Iskola: Kádár Béla, meg Vadász László,
egy ideje már az ifjabb generációnak áll itten a zászló,
ennek volt Nemessályi Zsolt egyik oszlopos tagja idáig,
reméljük, hogy így marad ez még sokáig.

Közben ünnepeltünk, felett elszállt 70 tavasz, s 70 nyár,
ezután már Ó is nyugodtan hetvenkedhet már.
Feleségén kívül nem parancsolhat neki senki más,
legfeljebb Pető dékán úr, meg a Nábrádi András.

Tisztelt Ünnepeltünk! Kedves Zsolt Barátom!
Kívánom, hogy egészségben élvezhesd az emirátusi címet,
ezt nem azért mondtam, hogy kihozzam a rímet.
Hetvenedik születésnapodra ezt a szerény ajándékot
kapod,
s szeretettek kívánok hozzá Nagyon Boldog Születés-
napot!

ZÁRSZÓ

A tudományos rendezvényt Gergely Pál akadémikus, az MTA Debreceni Területi Bizottságának elnöke rekesztette be.

Gergely Pál akadémikus, az MTA Debreceni Területi Bizottságának elnöke zárszavaival fejeződött be az Ünnepi Tudományos Rendezvény.

Debreceni Egyetem Agrártudományi Közlemények – Acta Agraria Debreceniensis
Főszerkesztő – Editor-in-chief: Dr. Jávor András
Szerkesztőség – Editorial office: H-4032 Debrecen, Böszörményi út 138.
Telefon, fax – Phone, fax: (36-52) 508-392, (36-52) 508-460
Felelős kiadó – Executive publisher: Dr. Nagy János
HU-ISSN 1587-1282
AK-AAD-JAS Home Page: <http://www.agr.unideb.hu/acta/>

